

DEA

FOLKESKOLEN SOM SOCIAL SMELTEDIGEL

DEAS ÅRSDAGSANALYSE 2025

Udarbejdet af
Emma Wæge, seniorkonsulent
Lena Lindbjerg Sperling, fagchef

Maj 2025

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

Indhold

Baggrund	6
Hovedkonklusioner	9
Implikationer	11
Opdelingen i grundskolen	13
Opdelingen varierer på tværs af landet	16
Stigningen i uddannelsesniveau betyder, at elever med ufaglærte forældre er en minoritet	18
Opdeling ift. forældrenes herkomst	21
Forældrene mener, at folkeskolen bør være en social smeltedigel	25
Forældrenes præferencer ift. elevsammensætningen på egne børns skole	25
Knap hver anden forælder ser det som et problem, at andre forældre fravælger den lokale folkeskole	27
Effekter af stigende opdeling på elevernes trivsel og faglige resultater	30
Betydningen af en ligelig fordeling af elever på tværs af folkeskolerne	33
Betydning af opdeling ift. herkomst	35
Kandidatuddannede forældre fravælger folkeskoler med lavere karaktergennemsnit i højere grad end ufaglærte og faglærte forældre	38
Data og metode	43
Litteraturliste	48
Bilag	52

01

Baggrund

Baggrund

Siden folkeskolereformen fra 2013 har folkeskolen haft tre overordnede mål, besluttet af en bred politisk forligskreds. For det første skal folkeskolen udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, som de kan. For det andet skal folkeskolen mindske betydningen af social baggrund for de faglige resultater. Og for det tredje skal tilliden til og trivslen i folkeskolen styrkes, bl.a. gennem respekt for professionel viden og praksis.

Der er dermed et betydeligt politisk fokus på, at folkeskolen skal være et sted, der kan bryde den sociale arv, sikre et fagligt niveau og have bred opbakning i befolkningen. På trods af dette fokus har der siden 2015 været en stigning i andelen af børn, der starter på en privatskole/friskole frem for i folkeskolen (Schultz, 2024). Derudover er andelen af elever, der er gode til at læse og regne, faldet, og andelen af elever med "dårlige resultater" er ikke blevet reduceret (BUVM, 2024b). Der har også været en faldende trivsel, selvom også dette er en politisk prioritering (BUVM, 2024a).

Udover det stærke fokus på faglighed og trivsel har både regering og kommuner en målsætning om, at elevfordelingen i folkeskolerne skal spejle fordelingen i samfundet (Regeringen & KL, 2022). Det har flere kommuner forsøgt at leve op til ved hjælpe af fx ændrede skoledistrikter, uden at det alle steder har haft den ønskede effekt (Bjerre-Nielsen & Gandil, 2024). Fx fandt en undersøgelse af forældres præferencer ift. skolevalg i Gladsaxe Kommune, at når forældre fravalgte deres distriktsskole, var det bl.a. på grund af en opfattelse af, at elevgruppen var "for skæv" (Schoop et al., 2024: 9). Bjerre-Nielsen & Gandil (2024) finder derudover, at især de ressourcestærke forældre er opmærksomme på elevsammensætningen.

Det politiske ønske om en blandet folkeskole har imidlertid opbakning i befolkningen. Når man spørger et repræsentativt udvalg af danske forældre med børn i grundskolen, er der nemlig bred enighed om, at folkeskolen *bør* være en social smeltedigel, her defineret som et sted, hvor børn fra forskellige sociale baggrunde mødes og lærer sammen, jf. figur 1.

På landsplan er det især forældre med en kandidatuddannelse, som vælger folkeskolen fra (Engmann, 2019), men vi finder imidlertid ingen klar forskel i holdningen til folkeskolen som en social smeltedigel på tværs af forældrenes uddannelsesniveau.

Figur 1 // Fordeling på udsagnet "Folkeskolen bør være et sted, hvor børn fra forskellige sociale baggrunde mødes og lærer sammen"

Kilde: spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn i alderen 4-15 år foretaget af Epinion på vegne af DEA

Anm.: "Meget enig" og "Enig" er slået sammen. "Uenig" og "Meget uenig" er slået sammen.

I denne analyse kigger vi på opdelingen i grundskolen fra forskellige vinkler for at afklare både mulige årsager til opdelingen og potentielle konsekvenser af en mere eller mindre ligelig fordeling af elever med forskellig socioøkonomisk baggrund på de danske folkeskoler.

Rapporten har fire hovedkapitler. I det første kapitel tager vi en status på folkeskolen og dens udvikling ift. at være en social smeltedigel. Særligt med et fokus på, hvordan udviklingen hænger sammen med den udvikling, der har været i uddannelsesniveauet i forældregruppen. I det andet kapitel afdækker vi forældrenes holdninger til elevsammensætningen på deres børns skole. I det tredje kapitel undersøger vi, hvordan det påvirker børnene, at vi har en opdelt folkeskole, og hvordan dette udfordrer to af folkeskolens nationale mål, nemlig at alle elever skal blive så dygtige, som de kan, og at folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund for de faglige resultater. Til sidst peger vi i det fjerde kapitel på, hvorfor der er grund til at tro, at tendensen er vedvarende. Det gør vi ved at vise, hvilke faktorer der påvirker forældrenes valg af folkeskole, og hvordan kandidatuddannede forældre er særligt opmærksomme på karakterer, når de vælger skole til deres barn.

02

Hovedkonklusioner

Hovedkonklusioner

- Der har været en svag stigning i opdelingen af elever i folkeskolen baseret på forældrenes uddannelsesniveau. Andelen af elever, der skulle skifte skole for at opnå en ligelig fordeling, er steget fra 27 pct. i 2011 til 30 pct. i 2023. Omkring en tredjedel af de børn, der starter i skole, har forældre med en universitetsuddannelse, men opdelingen på tværs af folkeskoler betyder, at den gennemsnitlige andel, som et barn af universitetsuddannede forældre møder i skolen, er væsentligt større. På samme måde er der en meget lille andel af børn med ufaglærte forældre i landet, men en større koncentration på de enkelte skoler.
- Den stigende opdeling er ikke et storbyfænomen. Fx er hverken København eller Odense blandt de mest opdelte kommuner. Dette understøttes af, at forældre både i og udenfor de fire store byer vurderer den lokale folkeskole som den vigtigste faktor, når de vælger bolig.
- Der er bred enighed blandt forældre om, at folkeskolen *bør* være en "social smeltedigel", men i mindre grad at den er det. På trods af at forældrene mener, at folkeskolen bør være en social smeltedigel, kan vi se, at de samtidig har præferencer med hensyn til elevsammensætningen på den skole, hvor deres børn går. Særligt mener 4 ud af 10 af de adspurgte kandidatuddannede forældre, at det i høj eller i meget høj grad er vigtigt, at der er andre ressourcestærke familier på skolen, mens det kun er vigtig for 2 ud af 10 af de ufaglærte forældre. Kandidatuddannede forældre vælger også i højere grad skole efter høje karaktergennemsnit, sammenlignet med ufaglærte og faglærte forældre. Dette indikerer en bevidsthed og muligvis øget selektion blandt kandidatuddannede forældre, hvilket kan bidrage til en fortsat stigende opdeling i folkeskolen.
- For børn af ufaglærte er der betydelige faglige effekter af en mere ligelig fordeling ift. eleverne med kandidatuddannede forældre på tværs af folkeskolerne – dvs. hvis andelen af elever med kandidatuddannede forældre steg på de skoler, hvor der også går børn af ufaglærte. Den største effekt er i matematik i 9. klasse, hvor elever med ufaglærte forældre, der går med 35 pct. elever, hvis forældre har en kandidatuddannelse, har 5 procentpoint større sandsynlighed for at være blandt de 25 pct. bedste på årgangen, sammenlignet med dem, der ikke går sammen med nogen, hvis forældre er kandidatuddannede. Eftersom der er så få ufaglærte forældre i samfundet, ville det ikke påvirke børn af kandidatuddannede forældre, hvis der blev en mere ligelig fordeling ift. elever med ufaglærte forældre.

03

Implikationen

Implikationer

Både kandidatuddannede og ufaglærte forældre mener, at folkeskolen *bør* være et sted, hvor børn fra forskellige sociale baggrunde mødes og lærer sammen. Alligevel viser denne analyse, at der er en svag stigning i opdelingen af elever i folkeskolen. Det betyder, at børn, hvis forældre har samme uddannelsesniveau, i højere grad går i skole sammen og i mindre grad blander sig med børn, hvis forældre har et andet uddannelsesniveau.

Det har særligt konsekvenser for børn fra resourcesvage hjem. Analysen viser nemlig, at der er betydelige positive effekter for børn af ufaglærte forældre, af at gå i skole med flere børn med kandidatuddannede forældre. Der er særligt faglige kammeratskabseffekter, hvilket også er fundet tidligere i en dansk sammenhæng. Dermed er der et potentiale for at opnå et større fagligt løft af de elever, der ellers fagligt klarer sig dårligst i folkeskolen. Det er særligt vigtigt, fordi vi ved, at næsten 30 pct. af børnene, hvis forældre har grundskolen som højeste fuldførte uddannelse, ikke består dansk og matematik i 9. klasse (Dansk Arbejdsgiverforening, 2025).

Den stigende opdeling går imod både det politiske mål om en folkeskole, der afspejler samfundet og danskernes ideal om, at folkeskolen skal samle børn fra forskellige lag. Når vi alligevel ser en stigende opdeling, kan det skyldes, at der er forskel på forældrenes holdning til folkeskolen som ideal og deres præferencer, når det gælder egne børns skole. For eksempel viser analysen, at især forældre med en kandidatuddannelse vægter skolens karaktergennemsnit højt, når de vælger folkeskole til deres børn. Dette fokus på skolens faglige niveau kan derfor få dem til at vælge mere socialt blandede folkeskoler fra.

Som vi har vist, kan en mere blandet folkeskole bidrage til at nå det politiske mål om at mindske betydningen af social baggrund. Det kræver til gengæld at de mere socialt blandede skoler bliver et reelt tilvalg – også for kandidatuddannede forældre. Og her ved vi, at de kandidatuddannede er meget opmærksomme på det faglige niveau. Derfor kan en vej være at fastholde fokus på, at folkeskolen udfordrer eleverne, så de bliver så dygtige som de kan – herunder også kandidatuddannedes børn.

04

Opdelingen i grundskolen

Opdelingen i grundskolen

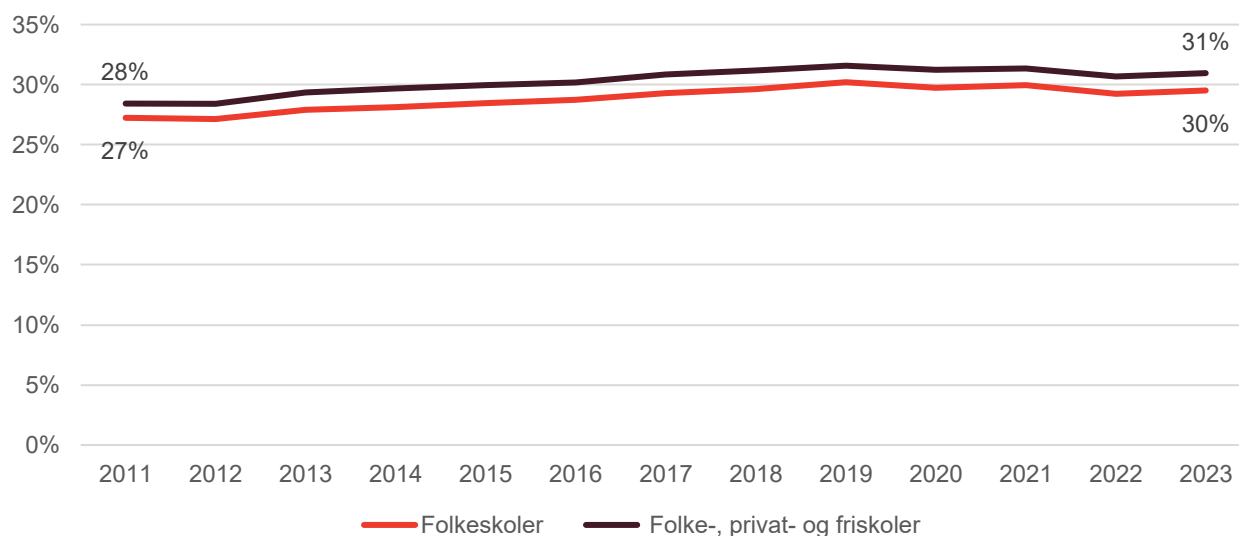
Folkeskolen er en anelse mere opdelt i dag sammenlignet med for godt ti år siden, når vi kigger på forældrenes uddannelsesniveau, jf. figur 2. Her viser vi med det såkaldte D-indeks, at 27 pct. af eleverne i 2011 skulle have startet på en anden folkeskole, for at der havde været en ligelig fordeling ift. forældrenes uddannelsesniveau på tværs af alle folkeskoler.¹ Denne andel er steget til 30 pct. i 2023. Det er altså en stigning på 3 procentpoint på 12 år, hvilket svarer til tidligere fundne resultater (Vasiljeva et al., 2017; Caspersen, 2024).

Opdelingen er opgjort ved at placere eleverne i fire grupper efter deres forældres højeste fuldførte uddannelse, hvor den første gruppe har ufaglærte forældre, den næste gruppe har faglærte forældre, den tredje gruppe har forældre, der har enten en erhvervsakademi-, professionsbachelor- eller universitetsbacheloruddannelse, og den sidste gruppe har forældre, der har en kandidatuddannelse. Dernæst bruger vi denne uddannelsesmæssige opdeling til at vise, i hvor høj grad børn i folkeskolen går i skole med andre børn, der ligner dem selv. Når vi kigger på forældrenes uddannelsesniveau skyldes det, at netop dette hænger tæt sammen med, hvordan et barn klarer sig både fagligt og ift. trivsel i grundskolen og videre i uddannelsessystemet, se bl.a. Karlson & Landersø (2025). Derudover er der en stærk sammenhæng mellem forældrenes indkomst og deres uddannelsesniveau.

Den uddannelsesmæssige opdeling stiger kun marginalt – fra 28 til 31 pct. – når privat- og friskoler også bliver inkluderet i analysen. På trods af den gradvise stigning i opdelingen på tværs af både hele grundskolen og folkeskolerne ligger Danmark stadig i den lave ende sammenlignet med andre OECD-lande (Gutierrez et al., 2020).

¹ Se "Data og metode" for en beskrivelse af D-indekset.

Figur 2 // Andelen af en årgang, der skal flytte folkeskole for at skabe en uddannelsesmæssigt ligelig fordeling, 2011-2023

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Anm.: Eleverne på hver årgang er opdelt i fire uddannelsesgrupper efter deres forældres højeste fuldførte uddannelse. Den første gruppe består af børn, hvis forældre er ufaglærte, den anden har mindst én faglært forælder, den tredje har forældre, hvis højeste fuldførte uddannelse er en erhvervsakademi-, professionsbachelor- eller universitetsbacheloruddannelse, og den sidste har mindst én forælder med en kandidat- eller ph.d.-uddannelse.

Idet de fleste kommuner har skoledistrikter, der medfører, at et barn har ret til at gå på sin distriktsskole og kun kan ansøge om optagelse på en anden skole, hvis der er plads på den skole, har forældrenes boligvalg betydning for, hvilken skole barnet starter på. Og derfor indirekte hvor opdelte folkeskolerne er. Forældre tager stilling til en lang række forhold, når de skal vælge, hvor familien skal bo. Udover boligens karakteristika – som etage, størrelse og indretning – spiller nærområdet også en væsentlig rolle. Det handler bl.a. om nærhed til offentlig transport, indkøbsmuligheder – og hvor børnene kan gå i skole.

Faktisk er udsagnet "at mine børn kunne gå på den lokale folkeskole/en af de lokale folkeskoler" den faktor, flest forældre peger på som vigtig ift. valg af bolig, jf. figur 3. Hele 57 pct. af forældrene svarer, at denne faktor var vigtig i *meget høj grad* eller *høj grad*, da de skulle vælge bolig.

Udover den lokale folkeskole tillægger mange forældre det også betydning, om boligen ligger på en stille vej (52 pct.), og om der er gode indkøbsmuligheder i nærheden (49 pct.). I den anden ende af skalaen finder vi ønsket om, at børnene kunne gå på en specifik privat- eller friskole. Det er blot 17 pct. af forældrene, der svarer, at denne faktor var vigtig i meget høj eller høj grad i forbindelse med boligvalg.

Figur 3 // Fordeling på spørgsmålet "I hvilken grad var følgende faktorer vigtige for dit/jeres valg af bolig?"

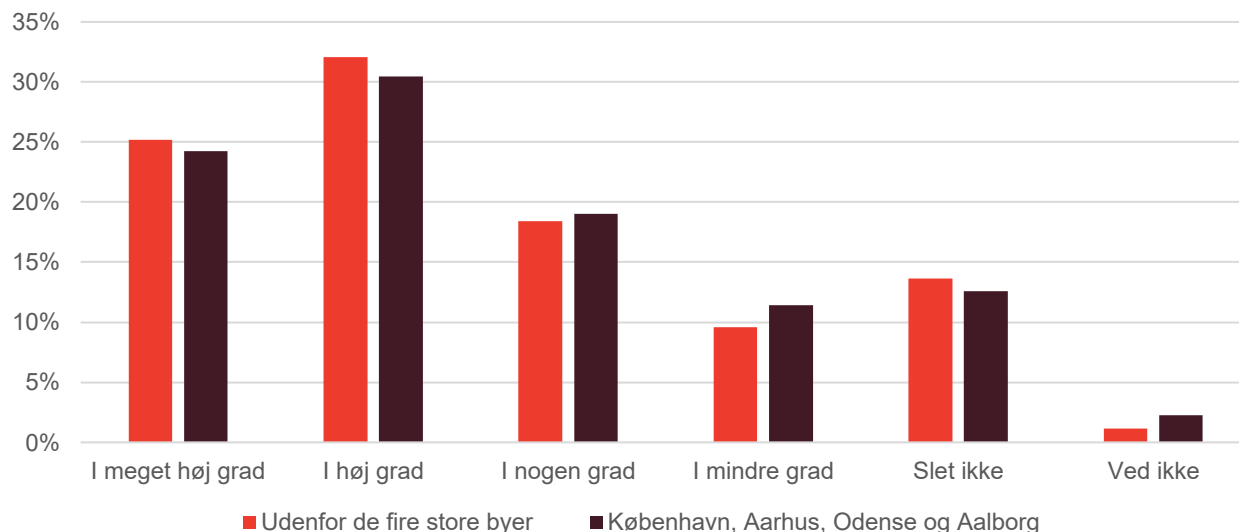

Kilde: spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn i alderen 4-15 år foretaget af Epinion på vegne af DEA

Anm.: Figuren viser, hvor stor en andel af forældrene, der svarer "I meget høj grad" eller "I høj grad" på spørgsmålet "I hvilken grad var følgende faktorer vigtige for dit/jeres valg af bolig?". "I meget høj grad" og "I høj grad" er slået sammen.

En del af den øgede opdeling skyldes uden tvivl bosætningsmønstre (Damm et al., 2022), enten inden for de enkelte kommuners grænser eller på tværs af landet. Særligt i de store byer med stor befolkningstæthed er der store prisforskelle på tværs af skoledistrikter, der kan medføre en øget opdeling i de store byer (Eshaghnia et al., 2023). Men betydningen af den lokale folkeskole for boligvalget er ikke kun begrænset til storbyerne, hvis vi spørger forældrene. Udenfor de fire store byer svarer 57 pct. af forældrene, at det var vigtigt i høj eller meget høj grad – mod 55 pct. blandt forældre i København, Aarhus, Odense og Aalborg, jf. figur 4. Det tyder på, at den lokale folkeskole spiller en væsentlig rolle i forældres boligvalg i hele landet – uanset geografisk placering.

Figur 4 // Fordeling på spørgsmålet "I hvilken grad var følgende faktor: 'At mine børn kunne gå på den lokale folkeskole/en af de lokale folkeskoler' vigtig for dit/jeres valg af bolig?" Fordelt på, hvorvidt man bor i en af de fire store byer eller ej

Kilde: spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn i alderen 4-15 år foretaget af Epinion på vegne af DEA

Anm.: København, Aarhus, Odense og Aalborg består af de forældre, hvis postnummer tilhører kommunen. Der findes forskellige opgørelser over dette, se derfor "Data og metode" for, hvilke postnumre dette gælder.

Ser vi på andre forskelle – fx med hensyn til, om det er barnets mor eller far, der har deltaget i undersøgelsen, om man havde børn under seks år ved seneste flytning, eller om ens børn har skiftet skole – ses et tilsvarende billede: Forskellene er små, og de fleste forældre vurderer således den lokale folkeskole som en vigtig faktor for boligvalget. Det gælder også i den gruppe forældre, der i øvrigt tillægger en bestemt privatskole betydning. Her vurderer 51 pct., at nærhed til den lokale folkeskole også var vigtigt for deres boligvalg. Disse figurer (figur 1-4) kan ses i bilaget.

Opdelingen varierer på tværs af landet

På tværs af geografi og baggrund er det altså et fælles træk blandt forældrene, at de orienterer sig mod den lokale folkeskole, når de vælger bolig. Det understøtter billedet af, at boligvalg og skolevalg i høj grad hænger sammen – og at boligmarkedets dynamikker spiller en central rolle for skolernes sociale sammensætning.

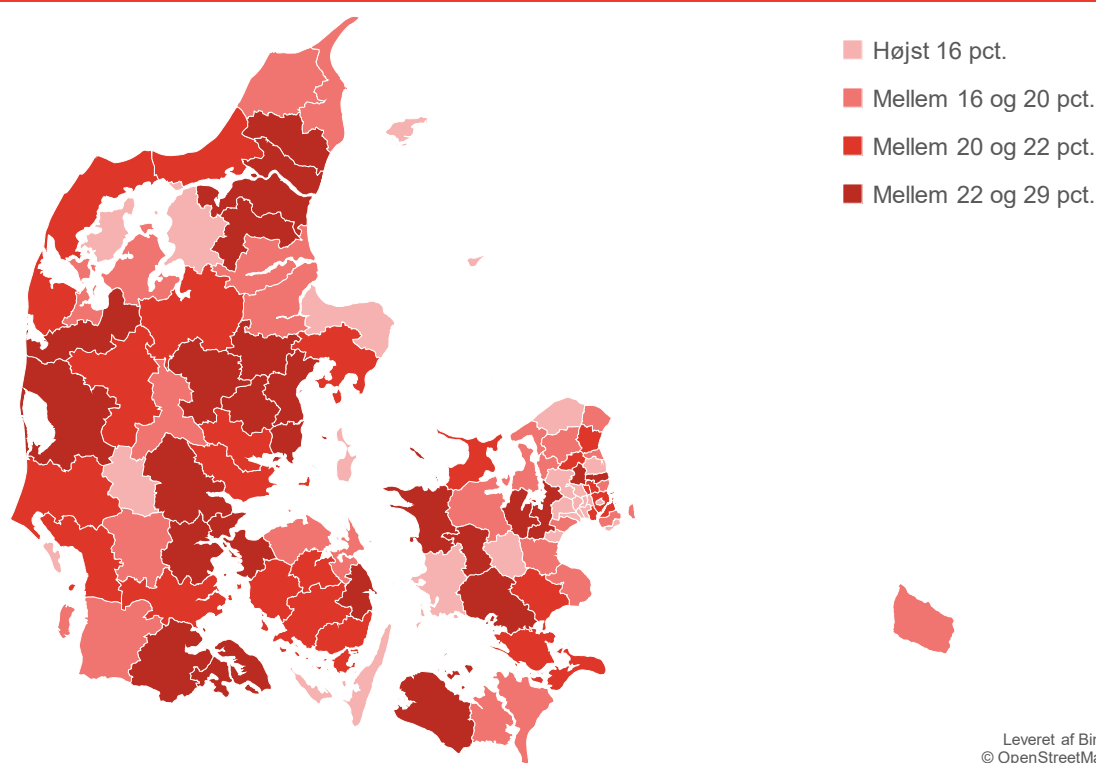
Indtil videre har vi betragtet opdelingen i folkeskolen *på nationalt plan*, men der sker også en opdeling af børnene *inden for de enkelte kommuner*. Det er fx tydeligt, når vi kigger på, hvor stor en andel af eleverne i 0. klasse, der skulle have startet på en anden skole i de enkelte kommuner, hvis der skulle have været en ligelig fordeling af forældrenes uddannelsesniveau inden for den enkelte kommune, jf. figur 5. Der er intet klart geografisk mønster på tværs af landet. Men man kan godt identificere en række karakteristika, som hænger sammen med, hvor opdelt kommunens skoler er.

Kommuner med flere skoler har en lidt mere opdelt folkeskole end kommuner med færre skoler. Det er naturligt, idet kommuner med fx en enkelt folkeskole per definition ikke kan blive mere lige, idet alle kommunens børn starter på samme skole, uanset forældrenes baggrund. Det gælder for flere af de små øer.

Når vi kigger på landets fire største byer, er der dog en betydelig variation med hensyn til, hvor opdelte de er. Hverken København eller Odense er blandt de mest opdelte kommuner med hhv. 20 og 22 pct., der skulle starte på en anden skole i 2023 for at sikre en ligelig fordeling. Aalborg og Aarhus er derimod begge mere opdelte, idet andelen af elever, der skal starte på en anden skole for at få en ligelig fordeling, er 23 pct. i begge byer. Når vi kigger på kommunerne hver for sig, kan vi således se, at opdelingen ikke er et storbyfænomen, men derimod kan hænge sammen med, om kommunerne samler flere elever fra forskellige områder på store skoler eller har flere mindre skoler, hvilket giver mulighed for en større opdeling.

Der er en tendens til, at kommuner, hvor flere forældre er ufaglærte, er mere opdelte, hvorimod andelen af forældre med en kandidatuddannelse ikke hænger sammen med, hvor opdelte skolerne i kommunen er.

Figur 5 // Andel af en 0. årgang, der skal starte på en anden folkeskole for at skabe en uddannelsesmæssig lige fordeling i kommunen, 2023

Leveret af Bing
© OpenStreetMap

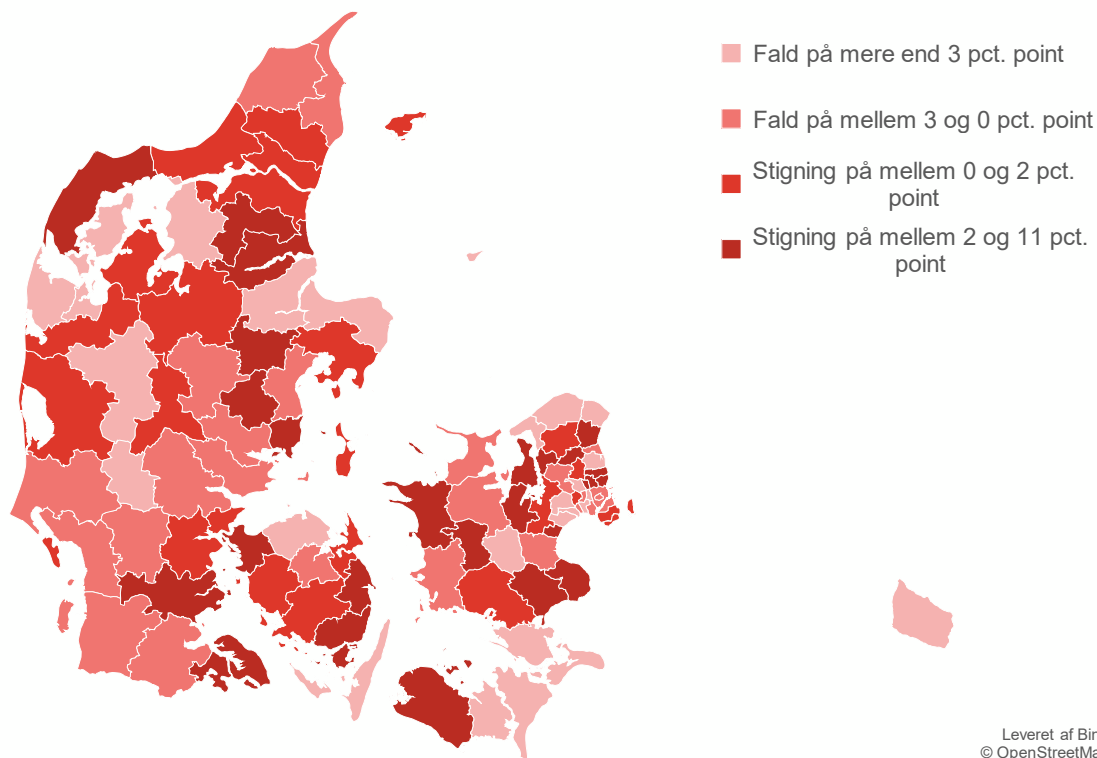
Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Anm.: Eleverne på hver årgang er opdelt i fire uddannelsesgrupper efter deres forældres højeste fuldførte uddannelse. Den første gruppe består af børn, hvis forældre er ufaglærte, den anden har mindst én faglært forælder, den tredje har forældre, hvis højeste fuldførte uddannelse er en erhvervsakademi-, professionsbachelor- eller universitetsbacheloruddannelse, og den sidste har mindst én forælder med en kandidat- eller ph.d.-uddannelse.

På samme måde har *udviklingen* med hensyn til, hvor opdelte folkeskolerne i kommunen er, været meget forskellig i de forskellige kommuner, jf. figur 6. Flere af de kommuner, der har en relativt lille opdeling i 2023, har oplevet et betydeligt fald siden 2011, hvor kommunens folkeskoler således er blevet mere blandede med hensyn til forældrenes uddannelsesniveau. Det gælder fx Norddjurs Kommune, hvor 26 pct. af eleverne i 0. klasse skulle flytte skole for at opnå en ligelig fordeling i 2011, mens det kun er 10 pct. i 2023.

Den gennemsnitlige ændring i D-indekset på tværs af alle kommuner, er et fald på 2 procentpoint. Dvs. at i gennemsnit er kommunerne blevet mindre opdelte inden for kommunegrænserne i perioden, modsat udviklingen på landsplan. Den stigende opdeling på tværs af landets folkeskoler er altså *ikke* drevet af en større opdeling inden for kommunerne, men nærmere af et skift i bosætningen på tværs af landet, hvor forældre med en universitetsuddannelse i højere grad bor i de store kommuner, mens der er flere ufaglærte og faglærte i landkommunerne (Danmarks Statistik, 2023).

Figur 6 // Ændringen i andelen af en 0. årgang, der skal starte på en anden folkeskole for at skabe en uddannelsesmæssig lige fordeling i kommunen, 2011 til 2023

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Anm.: Eleverne på hver årgang er opdelt i fire uddannelsesgrupper efter deres forældres højeste fuldførte uddannelse. Den første gruppe består af børn, hvis forældre er ufaglærte, den anden har mindst én faglært forælder, den tredje har forældre, hvis højeste fuldførte uddannelse er en erhvervsakademi-, professionsbachelor- eller universitetsbacheloruddannelse, og den sidste har mindst én forælder med en kandidat- eller ph.d.-uddannelse.

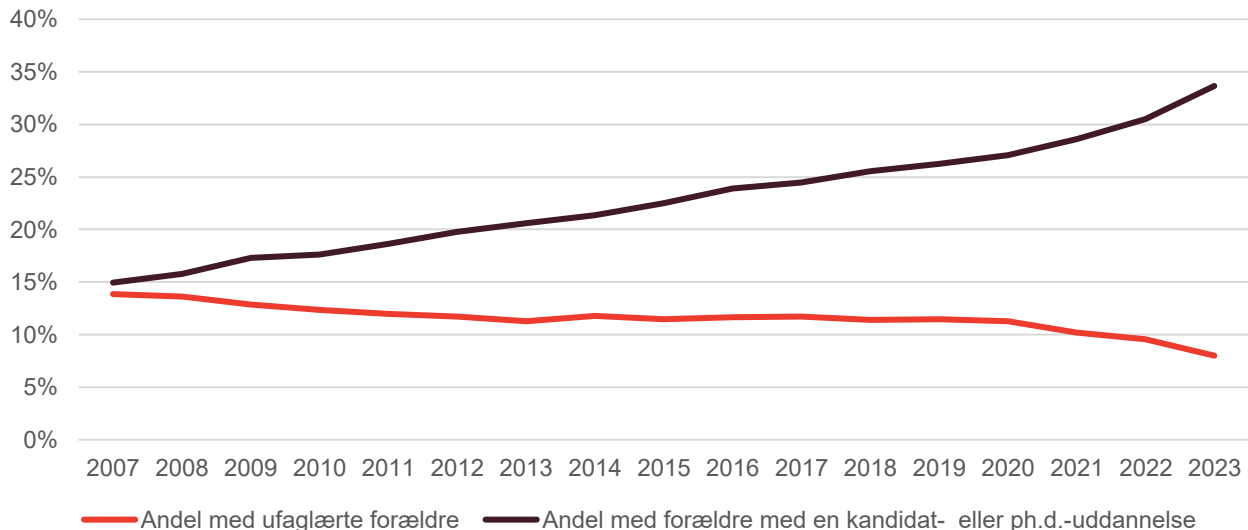
Stigningen i uddannelsesniveau betyder, at elever med ufaglærte forældre er en minoritet

Andelen af børn, hvis forældre ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse, er faldet markant de seneste år. I 2007 var der næsten samme andel af børn, der startede i 0. klasse, hvis forældre havde en kandidatuddannelse – 15 pct. – som der var børn, hvis forældre var ufaglærte – 14 pct. – jf. figur 7. I 2023 var billedet markant forandret, og andelen af elever i 0. klasse, hvis forældre var ufaglærte, er nærmest halveret til 8 pct., mens andelen, hvis forældre havde en kandidatuddannelse, er vokset til 34 pct.

De store ændringer i uddannelsesniveauet blandt forældre med børn, der starter i folkeskolen, betyder, at selv hvis der ikke havde været nogen bosætningsmæssige ændringer, ville børn med ufaglærte forældre i langt mindre grad opleve at gå i skole sammen med andre børn med samme baggrund, mens børn med

forældre med en kandidatuddannelse ville have større sandsynlighed for at gå sammen med børn med samme baggrund.

Figur 7 // Andelen af en 0. årgang med hhv. ufaglærte forældre og forældre med en kandidat- eller ph.d.-uddannelse, 2007 til 2023

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Anm.: Eleverne på hver årgang er opdelt i fire uddannelsesgrupper efter deres forældres højeste fuldførte uddannelse. Den første gruppe består af børn, hvis forældre er ufaglærte, den anden har mindst én faglært forælder, den tredje har forældre, hvis højeste fuldførte uddannelse er en erhvervsakademi-, professionsbachelor- eller universitetsbacheloruddannelse, og den sidste har mindst én forælder med en kandidat- eller ph.d.-uddannelse. Privatskoler er ikke medtaget i figuren, men fordelingen ændrer sig kun marginalt med 35 pct. med en kandidat- eller ph.d.-uddannelse og 7 pct. ufaglærte i 2023, når alle grundskoler inkluderes.

En *ligelig fordeling* af eleverne i 0. klasse på tværs af skolerne ville altså betyde, at der i 2023 skulle være 34 pct. af eleverne på en årgang på alle folkeskoler, hvis forældre havde en kandidatuddannelse, mens 8 pct. af forældrene skulle være ufaglærte. Når skolerne har en skæv fordeling, betyder det at eleverne på de enkelte skoler ligner hinanden mere end børnene gør på tværs af skolerne.

Hvis vi tager udgangspunkt i en gennemsnitlig folkeskole, hvor der starter 50 elever om året, ville en lige fordeling betyde at 18 elever har forældre med en kandidatuddannelse, 17 har forældre med en erhvervsakademi-, professionsbachelor- eller universitetsbacheloruddannelse, 11 har faglærte forældre og 4 har ufaglærte forældre.

Når andelen af forældre med et bestemt uddannelsesniveau på skolerne afviger fra den andel, der er i samfundet, betyder det dermed at der er en *skæv fordeling*. Det kan udtrykkes ved det såkaldte isolationsindeks, der angiver den gennemsnitlige andel af de andre elever på årgangen i skolen, hvis forældre har samme uddannelsesniveau som eleven selv.²

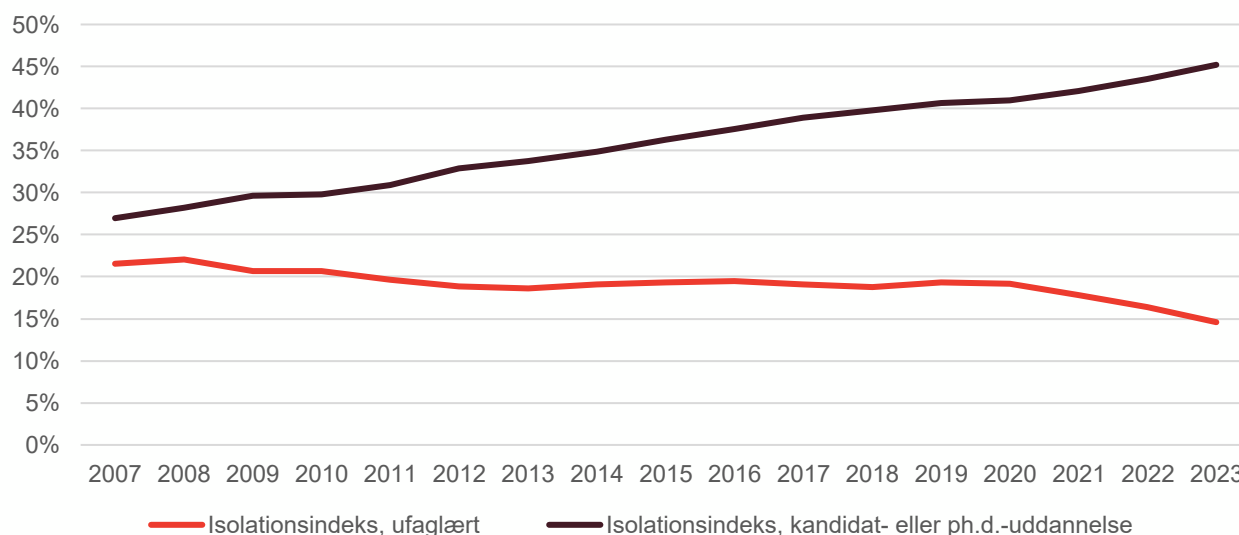
² Se metodeafsnittet for en beskrivelse af isolationsindekset.

Indekset viser, at en elev med kandidatuddannede forældre i snit træder ind på en skole, hvor 45 pct. af de andre elever, som hun starter sammen med, også har forældre med en kandidatuddannelse, jf. figur 8. På landsplan er det dog kun 34 pct. af eleverne, der har forældre med kandidatuddannelse, så forskellen viser, i hvor høj grad en gruppe af børn klumper sig sammen på skolerne. Indekset viser også, at denne tendens er blevet forstærket over årene, da omkring hver fjerde årgangskammerat til et barn af forældre med kandidatuddannelse havde samme uddannelsesniveau for 15 år siden. Stigningen er dog sket, i takt med at andelen af forældre med kandidatuddannelse også er steget, hvilket peger på, at gruppen dermed ikke har isoleret sig i højere grad end tidligere.

På samme måde møder elever med ufaglærte forældre i væsentlig grad færre som dem selv i skolen, end de gjorde tidligere, men igen svarer faldet til det fald, der har været i andelen af elever med ufaglærte forældre i Danmark. Den gennemsnitlige elev, der starter i 0. klasse i 2023, og som har ufaglærte forældre, vil gå på en årgang, hvor 15 pct. af eleverne har ufaglærte forældre, mens andelen af elever i 0. klasse i hele landet er 8 pct.

Den skæve fordeling betyder altså, at på en folkeskole med 50 elever per årgang vil den gennemsnitlige elev med kandidatuddannede forældre starte sammen med 22 andre elever, hvis forældre har samme uddannelsesniveau. På samme måde vil den gennemsnitlige elev med ufaglærte forældre starte sammen med syv andre med ufaglærte forældre.

Figur 8 // Isolationsindekset for 0. årgang, for elever med hhv. ufaglærte forældre og forældre med en kandidat- eller ph.d.-uddannelse, 2007 til 2023

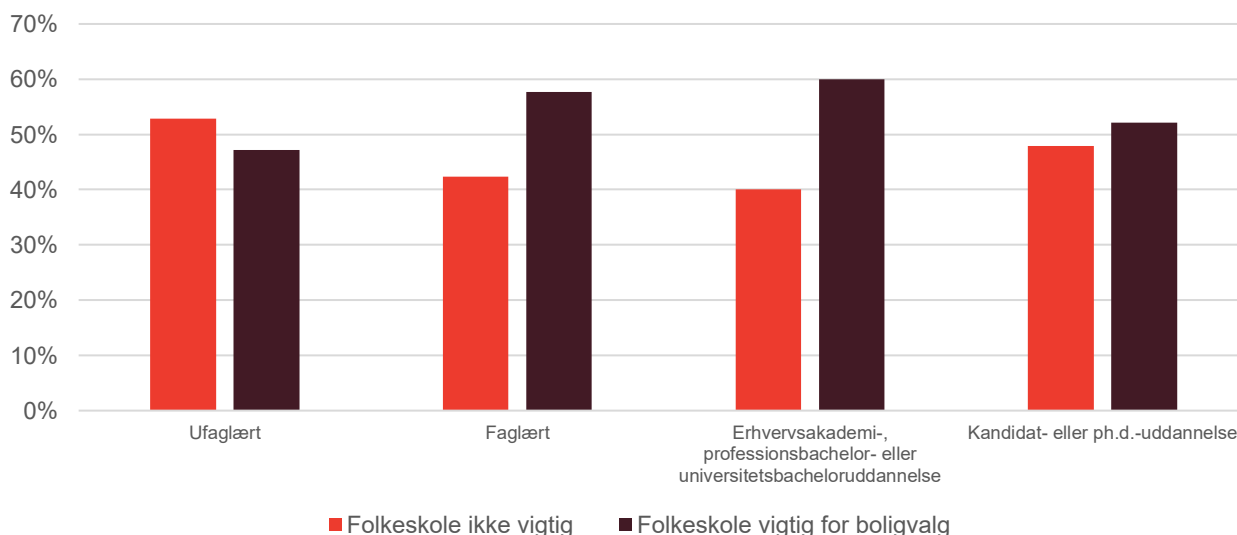
Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Anm.: Eleverne på hver årgang er opdelt i fire uddannelsesgrupper efter deres forældres højeste fuldførte uddannelse. Den første gruppe består af børn, hvis forældre er ufaglærte, den anden har mindst én faglært forælder, den tredje har forældre, hvis højeste fuldførte uddannelse er en erhvervsakademi-, professionsbachelor- eller universitetsbacheloruddannelse, og den sidste har mindst én forælder med en kandidat- eller ph.d.-uddannelse. Privatskoler er ikke medtaget i figuren, men isolationsindekset ændrer sig kun marginalt med 47 pct. med en kandidat- eller ph.d.-uddannelse og 15 pct. ufaglærte i 2023, når alle grundskoler inkluderes.

Der er dermed stor forskel på, i hvor høj grad eleverne oplever skolen som en social smeltedigel – og forskellen hænger sammen med deres forældres uddannelsesniveau. På samme måde er der også forskel på, hvor vigtig folkeskolen er for boligvalget på tværs af forældrenes uddannelsesniveau, jf. figur 9. Faglærte og forældre med en erhvervsakademi- eller professionsbacheloruddannelse lægger betydeligt større vægt på, at deres børn kan gå på den lokale folkeskole, end både ufaglærte og kandidatuddannede. Ufaglærte forældre er den eneste gruppe, hvor over 50 pct. mener, at folkeskolen *ikke* var vigtig for deres boligvalg. En mulig forklaring på denne forskel kan være, at ufaglærte forældre generelt har et mere begrænset økonomisk råderum og dermed færre muligheder, når det kommer til at vælge bolig med hensyn til skoleplacering.

Gruppen af kandidatuddannede forældre ligner de ufaglærte mest, idet kun 52 pct. af de adspurgte svarer at folkeskolen er vigtig for deres boligvalg, jf. figur 9. Det kan fx skyldes, at de har muligheden for at sende deres barn på en privat- eller friskole, hvis de ikke vil vælge distriktsskolen, eller at de i højere grad bosætter sig i ressourcerstærke områder, hvor der ikke er betydelige forskelle på skolerne.

Figur 9 // Uddannelsesfordeling for dem, der har svaret "I høj grad" eller "I meget høj grad" på spørgsmålet, i hvilken grad følgende faktor var vigtig for deres valg af bolig: "At mine børn kunne gå på den lokale folkeskole/en af de lokale folkeskoler"

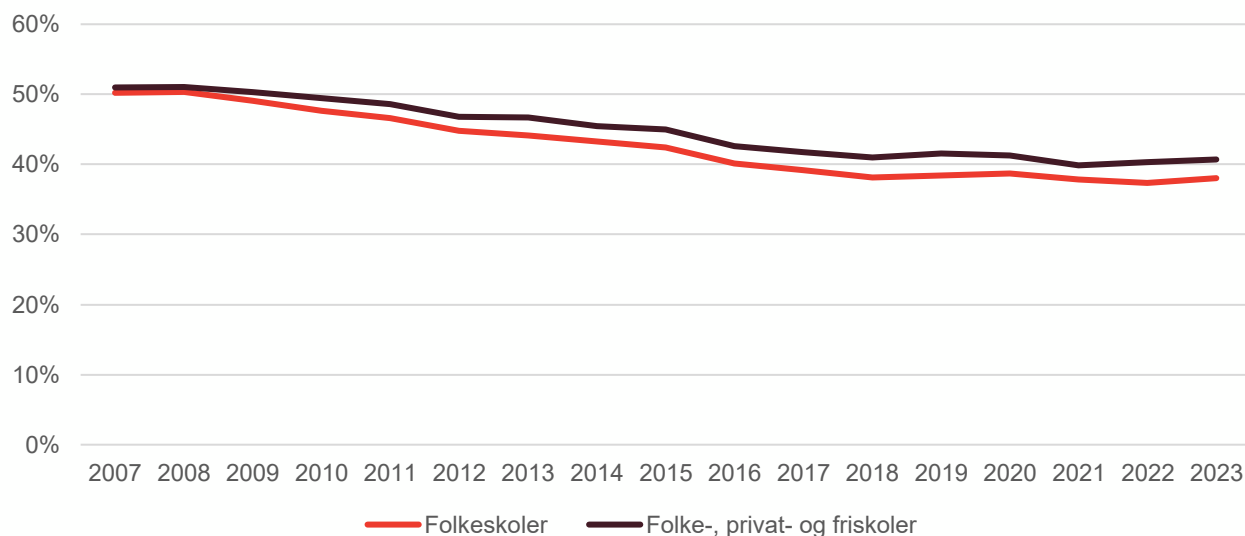
Kilde: spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn i alderen 4-15 år foretaget af Epinion på vegne af DEA

Anm.: Dem, der er inddelt i gruppen "Folkeskole vigtig for boligvalg" har svaret "I meget høj grad" eller "I høj grad" til, "At mine børn kunne gå på den lokale folkeskole/en af de lokale folkeskoler" var vigtigt for deres valg af bolig. Dem, der er inddelt i gruppen "Folkeskole ikke vigtig" har svaret "I nogen grad", "I mindre grad", "Slet ikke" eller "Ved ikke".

Opdeling ift. forældrenes herkomst

Det er tidligere fundet, at danskerne bor mere etnisk blandet nu end tidligere, se Damm et al. (2022) for en uddybning af årsager. På samme måde er skolerne blevet mindre etnisk opdelte, jf. figur 10. I 2007 skulle 50 pct. af eleverne i 0. klasse med en mor af ikke-vestlig herkomst flytte folkeskole for at opnå en ligelig fordeling på tværs af landets folkeskoler. Det samme tal var i 2023 faldet til 38 pct. Selve niveauet for opdeling er stadig større ift. herkomst, end det er ift. uddannelse og indkomst, men det betydelige fald over de seneste år betyder, at niveauerne nærmer sig hinanden.

Figur 10 // Andel af elever med ikke-vestlig mor på 0. årgang, der skal flytte skole for at skabe en lige fordeling ift. herkomst, 2007-2023

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

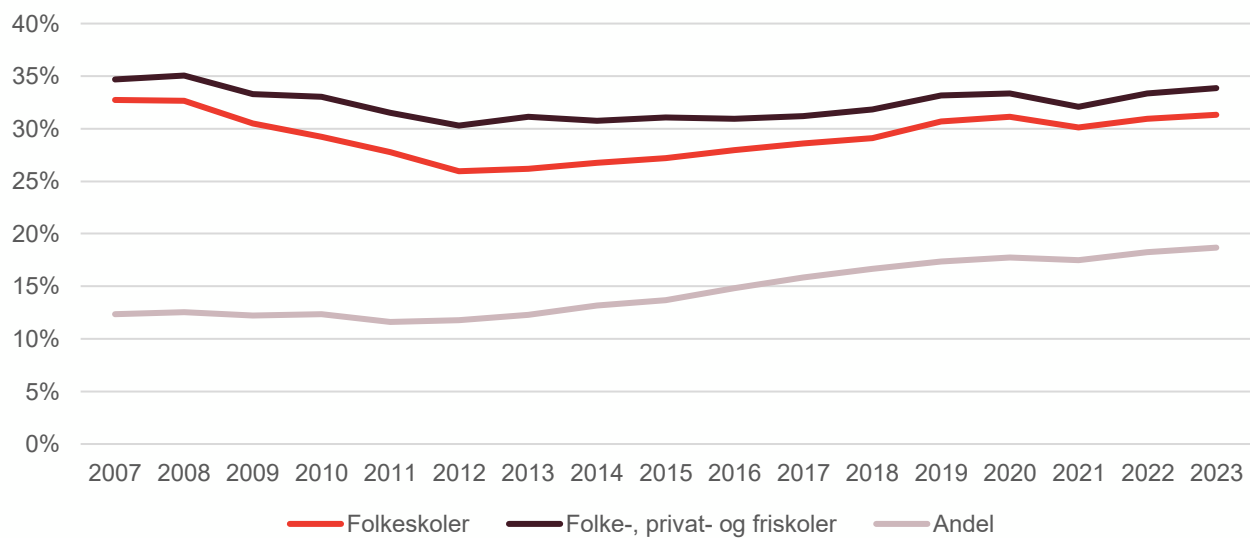
Anm.: Herkomst er opdelt efter, om elevens mors oprindelsesland er vestligt eller ej.

Andelen af børn med en mor af ikke-vestlig herkomst, der starter i 0. klasse, er steget fra 12,4 pct. i 2007 til 18,7 pct. i 2023, jf. figur 11. Der ville dermed være en større sandsynlighed for, at hver enkelt elev med en mor af ikke-vestlig herkomst startede i skolen sammen med flere af samme herkomst, hvis opdelingsgraden var uændret. Men fordi fordelingen af elever med en mor af hhv. ikke-vestlig herkomst og dansk herkomst er blevet mere ligelig, er den andel af ikke-vestlige elever, som den gennemsnitlige elev møder i skolen, steget med betydeligt mindre end andelen i samfundet. Modsat den udvikling, vi så for børn af kandidatuddannede, hvor isolationsindekset fulgte stigningen i andelen af kandidatuddannede, har isolationsindekset ikke i samme grad fulgt stigningen i andelen af børn af ikke-vestlig herkomst. I 2007 var isolationsindekset 33 pct. for ikke-vestlige elever i 0. klasse i folkeskolen, og det 31 pct. i 2023.

Samtidig er forskellen mellem opdelingen mellem folkeskoler og opdelingen, når vi kigger på alle grundskoler, blevet mindre i løbet af de seneste 16 år, jf. figur 11. I 2023 møder den gennemsnitlige ikke-vestlige elev i 0. klasse, der er startet enten i en folkeskole eller på en privat- eller friskole, 34 pct. elever, der også har en mor af ikke-vestlig herkomst.

Selvom isolationsindekset ikke er vokset i samme grad som andelen af ikke-vestlige elever, er niveauforskellene fortsat betydelige, og ikke-vestlige elever møder i betydeligt større grad hinanden i skolen, end det ville have været tilfældet, hvis der var en ligelig fordeling ift. herkomst på landets skoler.

Figur 11 // Isolationsindeks og andel af elever med ikke-vestlig mor i 0. klasse, 2007-2023

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Anm.: Herkomst er opdelt efter, om elevens mors oprindelsesland er vestligt eller ej.

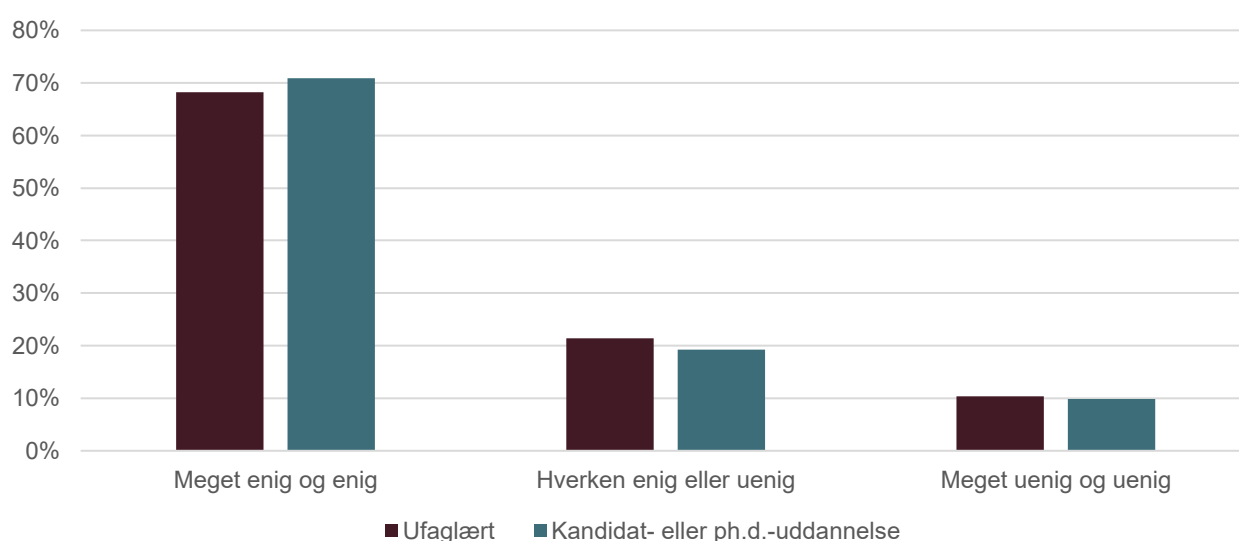
05

**Forældrene mener, at folkeskolen
bør være en social smeltedigel**

Forældrene mener, at folkeskolen bør være en social smeltedigel

Ni ud af ti forældre mener, at folkeskolen *bør* være en "social smeltedigel", men når vi kigger på, hvorvidt forældrene mener, at folkeskolen i dag *er* et sted, hvor børn med forskellige sociale baggrunde mødes og lærer sammen, falder andelen til syv ud af ti, jf. figur 12. Heller ikke her er der substantielle forskelle på ufaglærte og kandidatuddannede forældre. Det til trods for at den ene gruppe – nemlig børn af kandidatuddannede – er betydeligt mere samlet som gruppe i folkeskolen end den anden, som vi så tidligere.

Figur 12 // Uddannelsesfordeling for udsagnet "Folkeskolen er i dag et sted, hvor børn med forskellige sociale baggrunde mødes og lærer sammen"

Kilde: spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn i alderen 4-15 år foretaget af Epinion på vegne af DEA
Anm.: "Meget enig" og "Enig" er slået sammen. "Uenig" og "Meget uenig" er slået sammen.

Forældrenes præferencer ift. elevsammensætningen på egne børns skole

Når vi ser, at folkeskolen – trods det udbredte ideal om at være en social smeltedigel – i praksis opleves som mere opdelt, rejser det spørgsmålet: Skyldes det, at forældre fravælger visse skoler ud fra mere konkrete forhold om elevsammensætningen? Vi ved fra tidligere undersøgelser, at elevsammensætningen har betydning for forældrenes skolevalg (Schoop et al., 2024). For at undersøge, hvilke aspekter af elevsammensætningen der har størst betydning, har vi bedt forældrene forholde sig til tre faktorer: hvorvidt det er vigtigt, at ens familie deler værdier med de andre familier på skolen, hvorvidt det er vigtigt, at der er forældre med ressourcestærk baggrund på skolen, og endelig hvorvidt det er vigtigt, at der er en blandet elevsammensætning fra forskellige samfundslag.³

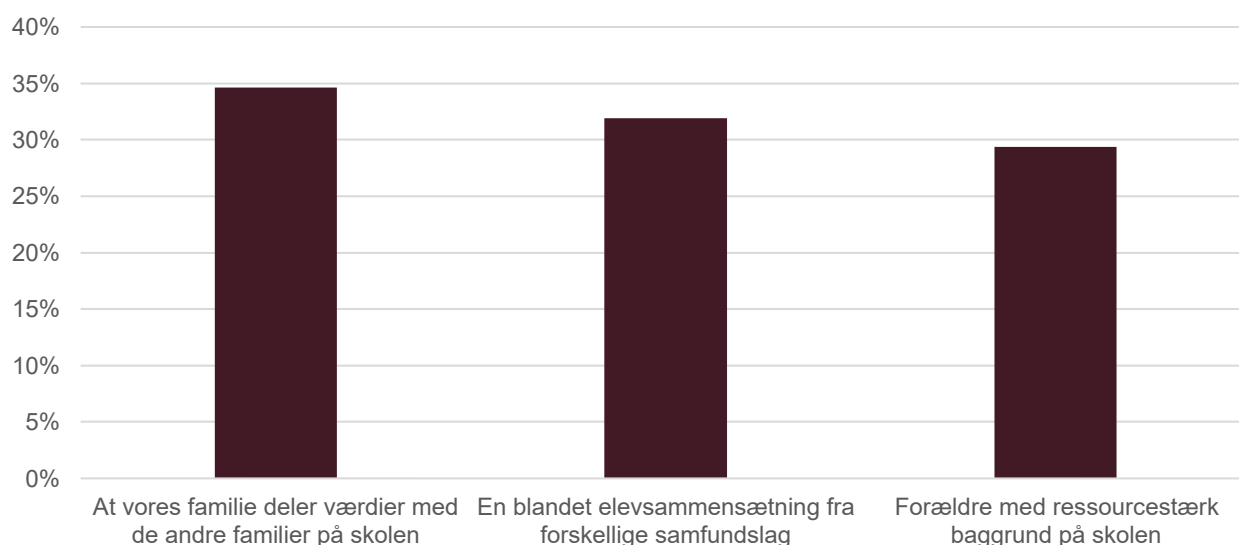
Når forældrene skal svare på, hvilken af de tre faktorer som er den vigtigste, så svarer de, "At ens familie deler værdier med de andre familier på skolen", jf. figur 13. Det mener mere end hver tredje (35 pct.) af

³ Formuleringerne er omformuleret, men inspireret af Schoop et al. (2024). Derudover skelner vi ikke mellem hvorvidt skolen er en folkeskole eller en privat- eller friskole, da faktorerne kan gøre sig gældende både i folkeskoler og i privat- og friskoler.

forældrene er vigtigt i meget høj eller i høj grad. Den næstvigtigste faktor er, "At der er en blandet elevsammensætning fra forskellige samfundslag". Det mener 32 pct. af forældrene. Tallet 32 pct. kan synes lavt, når ni ud af ti forældre samtidig mener, at folkeskolen bør være en "social smeltedigel" – altså et sted, hvor børn fra forskellige sociale klasser mødes og lærer sammen.

En mulig forklaring kan være, at selvom mange forældre deler idealet om folkeskolen som en social smeltedigel, så er der andre hensyn, som spiller en større rolle, når de står i det konkrete valg af skole.

Figur 13 // Andel, der har svaret "I meget høj grad" eller "I høj grad" til, at nedenstående faktorer er vigtige ift. deres barns/børns skole

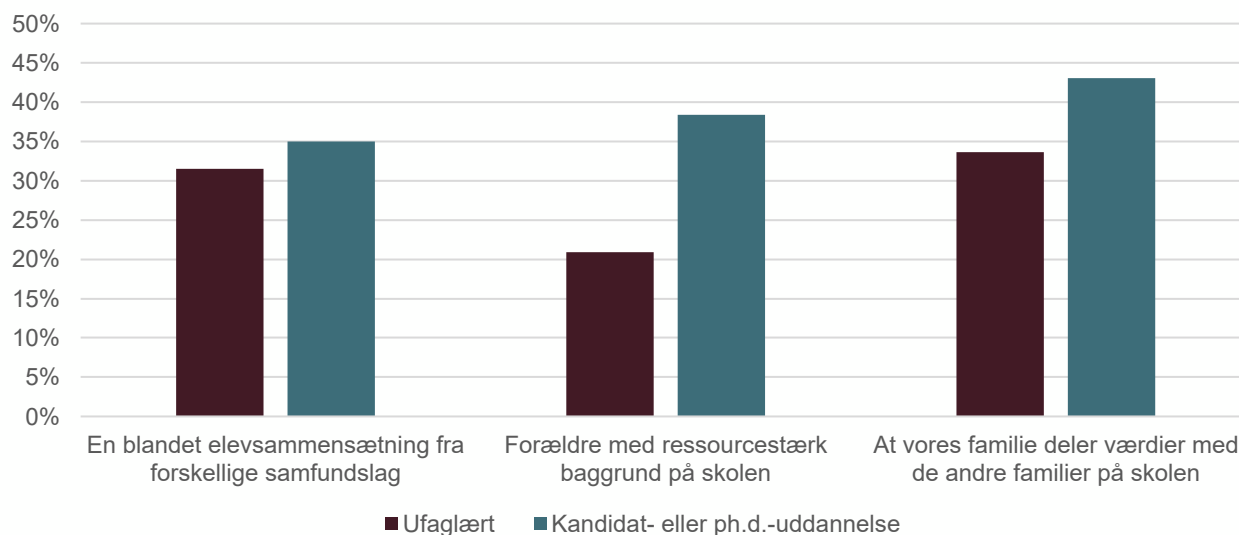

Kilde: spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn i alderen 4-15 år foretaget af Epinion på vegne af DEA
 Anm.: "Meget enig" og "Enig" er slået sammen. "Uenig" og "Meget uenig" er slået sammen.

29 pct. af forældrene synes, at det i meget høj eller høj grad er vigtigt, at der er forældre med ressourcestærk baggrund på skolen. Selvom det er den mindst vigtige faktor for den samlede forældregruppe, er det den vigtigste faktor for kandidatuddannede forældre, jf. figur 14. Hele 38 pct. af de kandidatuddannede forældre synes, det er vigtigt med andre ressourcestærke elever på skolen, sammenlignet med 21 pct. blandt ufaglærte forældre.

Kandidatuddannede forældre lægger også i højere grad vægt på, at familien deler værdier med de andre familier på skolen (43 pct.) – sammenlignet med ufaglærte forældre (34 pct.). At kandidatuddannede forældre er mere opmærksomme på de andre forældre og deres sociale baggrund kan være en årsagsforklaring på, at vi ser en stigende opdeling. Det peger i hvert fald på en bevidsthed – og muligvis en skærpet selektion – blandt kandidatuddannede forældre, sammenlignet med ufaglærte forældre. Der er ikke på samme måde som ved de to øvrige faktorer substantielle forskelle på, hvor vigtigt det er for forældre, at skolen har en blandet elevsammensætning på tværs af samfundslag.

Figur 14 // Andel, der har svaret "I meget høj grad" eller "I høj grad" til, at nedenstående faktorer er vigtige ift. deres barns/børns skole

Kilde: spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn i alderen 4-15 år foretaget af Epinion på vegne af DEA

Anm.: "I meget høj grad" og "I høj grad" er slået sammen.

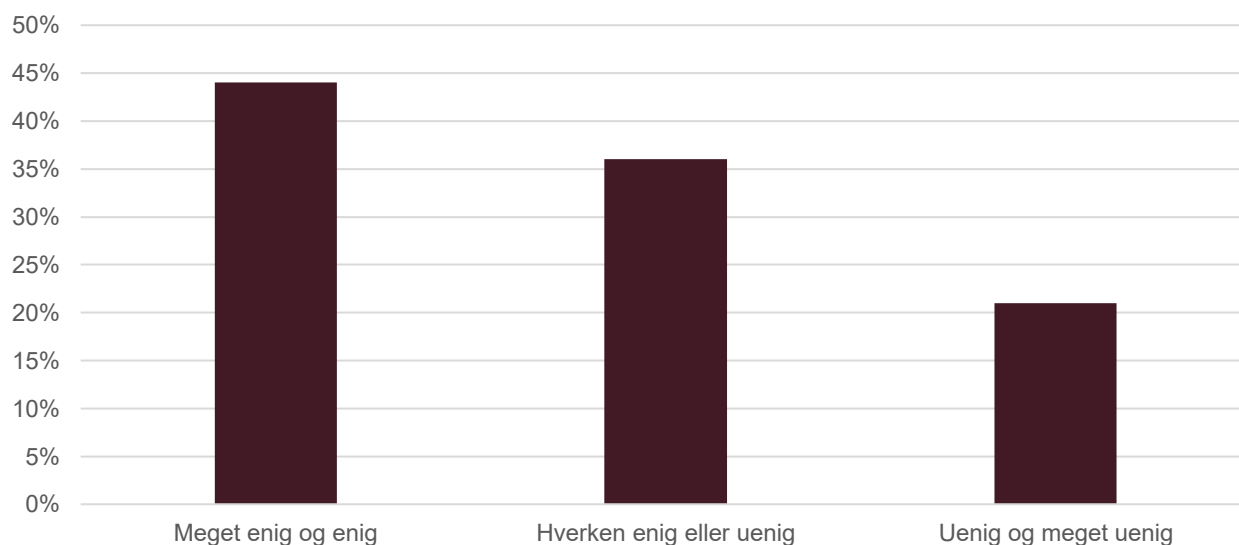
Udover ovenstående tre faktorer har vi også spurgt ind til, om det var vigtigt, at der var en lille andel af tosprogede børn (jf. figur 5 i bilag). Hertil svarer hver fjerde – 25 pct. – af forældrene, at det er vigtigt i meget høj grad eller i høj grad, at der er en lille andel af tosprogede børn. Dette er til gengæld det spørgsmål, hvor der er flest – 13 pct – der svarer "Slet ikke" til, at det er vigtigt (jf. figur 6 i bilag), hvilket indikerer, at dette er en af de faktorer, hvor forældrene er mere splittede. Der er en lidt større andel af ufaglærte forældre, der tillægger det stor betydning, at skolen har en lille andel af tosprogede børn (29 pct.), sammenlignet med 24 pct. blandt kandidatuddannede forældre, jf. figur 7 i bilaget.

Knap hver anden forælder ser det som et problem, at andre forældre fravælger den lokale folkeskole

Hvis folkeskolen skal være en social smeltedigel og samle børn med forskellige sociale baggrunde, kan det være en udfordring, hvis forældre, eller grupper af forældre, fravælger folkeskolen eller specifikke folkeskoler. Hvert år skifter 8 pct. af eleverne i folkeskolens 4.-8. klasse skole, og skiftene til privatskoler er i betydeligt højere grad drevet af elever med forældre, der har en universitetsuddannelse (Arendt, 2024).

Knap hver anden forælder (44 pct.) er meget enig eller enig i, at "Det er et problem, at nogle forældre fravælger den lokale folkeskole", jf. figur 15 nedenfor. 36 pct. svarer, at de hverken er enige eller uenige, mens 21 pct. svarer at de er uenige eller meget uenige.

Figur 15 // Fordeling for udsagnet "Det er et problem, at nogle forældre fravælger den lokale folkeskole"

Kilde: spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn i alderen 4-15 år foretaget af Epinion på vegne af DEA

Anm.: "Meget enig" og "Enig" er slået sammen. "Uenig" og "Meget uenig" er slået sammen.

Der er lidt flere kandidatuddannede forældre, der er meget enige eller enige i, at det er et problem (47 pct.), sammenlignet med ufaglærte forældre (41 pct.), jf. figur 8 i bilaget. Hvis vi skelner mellem forældre i og udenfor de fire store byer er der igen lidt flere forældre i de fire store byer (51 pct.), som mener, at det er et problem, at nogle forældre fravælger den lokale folkeskole, sammenlignet med forældre udenfor de fire store byer (40 pct.), jf. figur 9 i bilag. Overordnet set er der, på trods af mindre forskelle, ifølge både kandidatuddannede og ufaglærte forældre, og både blandt forældre i og udenfor de fire store byer, tale om en betydelig andel af forældre, der finder det problematisk, at andre forældre fravælger den lokale folkeskole.

06

**Effekter af stigende opdeling på
elevernes trivsel og faglige resultater**

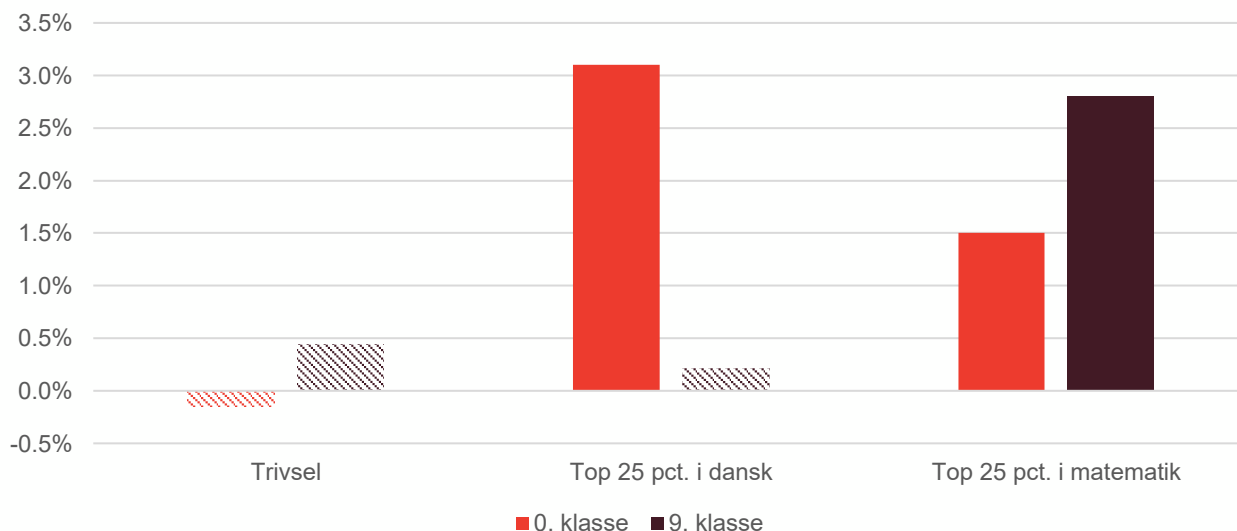
Effekter af stigende opdeling på elevernes trivsel og faglige resultater

Når forældrene går op i, hvem deres børn går i skole med, kan det hænge sammen med, at det kan have stor betydning, både for barnets faglige niveau og for dets trivsel, hvem de øvrige elever på skolen er. Flere danske studier har fundet positive effekter af at gå sammen med ressourcestærke kammerater, der kan løfte både det faglige niveau og trivslen (Jørgensen et al., 2018; Fries & Skak Olufsen, 2024). Dog er der også fundet positive effekter på børnenes trivsel af at gå sammen med andre med samme etniske baggrund (Kruse et al., 2025) samt effekter af at være en af de fagligt stærke på årgangen (DEA, 2023). I denne del af analysen kigger vi på de marginale effekter af ændringer i sammensætningen af elever på årgangen på skolen, når der er kontrolleret for bl.a. elevens karakteristika og forældrenes indkomst og uddannelse, jf. metodeafsnittet.

Den stigende opdeling betyder, at der i gennemsnit er flere elever, der oplever at gå i skole med flere, hvor forældrene har samme uddannelsesniveau som dem selv. Hvis vi starter med at se på betydningen for elevernes trivsel, kan vi *ikke* se, at eleverne bliver påvirket af at gå sammen med en større andel af elever, hvis forældre har samme uddannelsesniveau, som deres egne forældre har, jf. figur 16. Sammenholdt med resultaterne fundet i Kruse et al. (2025) ser det altså ud til, at etnisk lighed med ens klassekammerater har større betydning end forældrenes uddannelsesmæssige lighed.

Trivsel er her defineret som, at eleven ikke har lav trivsel ud fra indikatorer fastsat af Børne- og Undervisningsministeriet (Børne- og Undervisningsministeriet, 2025). Der er dog heller ingen effekt på enkelte trivselsmål, relateret til fx at føle sig anderledes end de andre eller at være glad for sin klasse, for eleverne i 0. klasse. Det samme er tilfældet for eleverne i 9. klasse, hvor det ingen betydning har for, om eleven føler sig tryk, accepteret og som hørende til i klassen.

Figur 16 // Effekten af, at andelen af elever på årgangen, hvor forældrene har samme uddannelsesniveau, ændrer sig fra 0 til 100 pct.

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Anm.: Eleverne på hver årgang er opdelt i fire uddannelsesgrupper efter deres forældres højeste fuldførte uddannelse. Den første gruppe består af børn, hvis forældre er ufaglærte, den anden gruppe er faglærte, den tredje er professionsbachelor og den sidste er kandidat eller ph.d.-uddannede.

Top 25 pct. er defineret som den øverste kvartil blandt alle elever i landet, der har gennemført prøven/eksamenen det pågældende år. For effekten af fordelingen i 0. klasse bruges de nationale test i dansk i 2. klasse og matematik i 3. klasse. Skraverede søjler indikerer, at effekten ikke er signifikant på mindst et 90-pct.-signifikansniveau.

Søjlerne viser koefficienten på andelen af elever på årgangen, der har forældre med samme uddannelsesniveau fra en lineær regression, hvor der også er kontrolleret for elevens og familiens karakteristika som forældrenes uddannelsesniveau, om de har høj eller lav indkomst, herkomst, køn, psykiatrisk diagnose, bor med begge forældre, antal børn i familien, fødselsmåned, forebyggende foranstaltning og antal elever på årgangen. Derudover er der kontrolleret for år og skole fixed effects.

Der er derimod en betydelig faglig effekt af at gå med flere, der har samme uddannelsesniveau som en selv. Det er vigtigt at understrege, at vi viser effekterne af at gå på en skole, hvor *alle* af de andre elever på årgangen har forældre med samme uddannelsesniveau, ift. en situation, hvor *ingen* af de andres forældre har samme uddannelsesniveau.

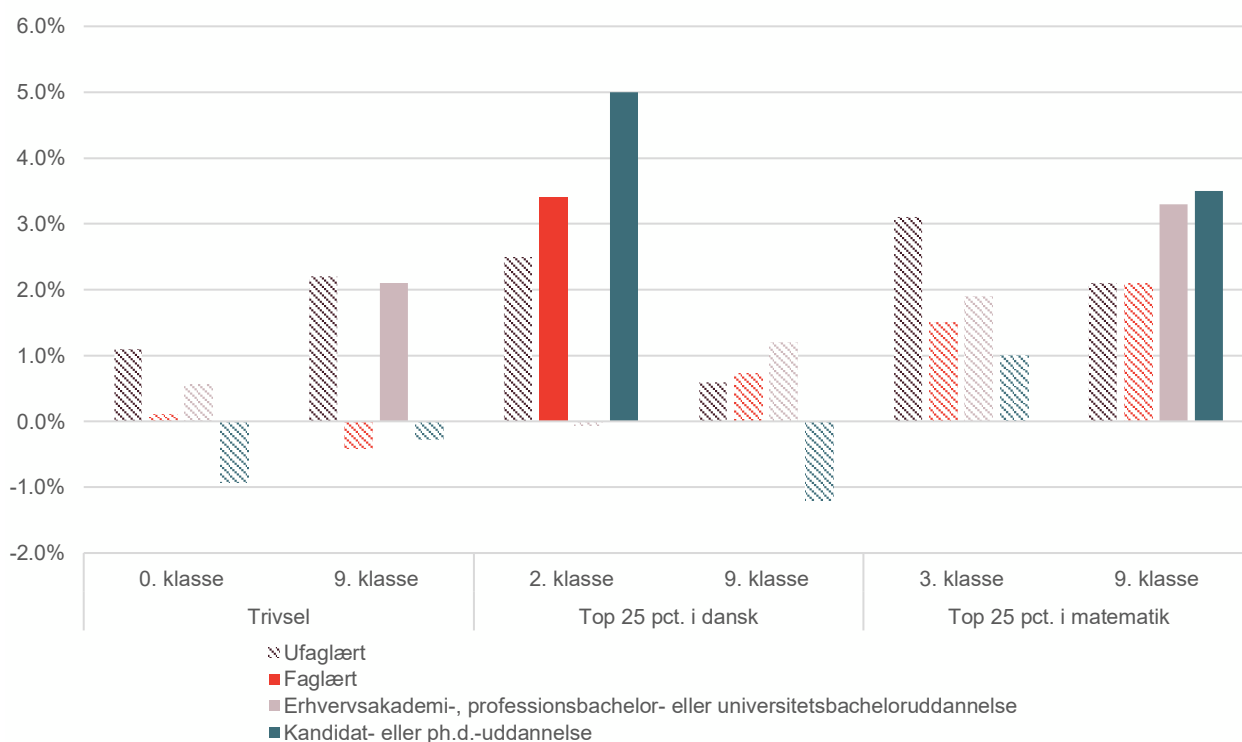
For elever, der i 0. klasse starter på en folkeskole, hvor alle elever på årgangen har forældre med samme uddannelsesniveau, som de selv har, stiger sandsynligheden for, at de ligger i top 25 pct. i dansk i 2. klasse med 3,1 procentpoint, sammenlignet med elever, der startede uden andre med samme uddannelsesniveau. Derudover er der positive effekter på elevernes resultater i matematik af at gå sammen med flere, hvis forældre har samme uddannelsesniveau. Både i 3. og 9. klasse stiger sandsynligheden for at være i top 25 pct., når flere elever har forældre med samme uddannelsesniveau. Her er der en betydeligt større effekt i 9. klasse end i indskolingen, og det ser altså ud til, at der er forskellige dynamikker på spil, alt efter hvilket fag vi kigger på.

De fleste positive effekter, vi har fundet på det overordnede niveau, er drevet af eleverne med forældre, der har en videregående uddannelse. Det kan vi se, hvis vi deler op på uddannelsesniveau og undersøger effekten for de enkelte grupper hver for sig. Således er der ingen signifikante positive effekter for børn af ufaglærte af at gå sammen med en større andel elever, hvis forældre også er ufaglærte, jf. figur 17.

Elever med kandidatuddannede forældre kan til gengæld forvente, at deres sandsynlighed for at ligge i top-25 pct. i dansk ved den nationale test i 2. klasse stiger med 5 procentpoint, hvis andelen af elever på årgangen med forældre med samme uddannelsesniveau stiger fra 0 til 100 pct. Der er dog ingen effekt på deres faglige resultat i dansk i 9. klasse. Sandsynligheden for at være blandt de 25 pct. bedste i matematik i 9. klasse stiger også med 3,5 procentpoint. Disse kammeratskabseffekter øger altså deres sandsynlighed for at være blandt top-25 pct., selvom den allerede er betydeligt større, end den er for de øvrige elever.

For elever, hvis forældre har en erhvervsakademi- eller professionsbacheloruddannelse, er der ligeledes en effekt på 3,3 procentpoint i matematik i 9. klasse, samt en effekt på 2 procentpoint flere, der ikke har lav trivsel i 9. klasse, hvis andelen af elever på årgangen med forældre med samme uddannelsesniveau stiger fra 0 til 100 pct.

Figur 17 // Effekten af, at andelen af elever på årgangen, hvis forældrene har samme uddannelsesniveau, ændrer sig fra 0 til 100 pct., på tværs af forældrenes uddannelsesniveau

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Anm.: Eleverne på hver årgang er opdelt i fire uddannelsesgrupper efter deres forældres højeste fuldførte uddannelse. Den første gruppe består af børn, hvis forældre er ufaglærte, den anden gruppe er faglærte, den tredje er professionsbachelor og den sidste er kandidat- eller ph.d.-uddannede.

Top 25 pct. er defineret som den øverste kvartil blandt alle elever i landet, der har gennemført prøven/eksamenen det pågældende år. For effekten af fordelingen i 0. klasse bruges de nationale test i dansk i 2. klasse og matematik i 3. klasse. Skraverede søjler indikerer, at effekten ikke er signifikant på mindst et 90-pct.-signifikansniveau.

Søjlerne viser den marginale effekt af en ændring i andelen af elever på årgangen, der har forældre med samme uddannelsesniveau fra en lineær regression, hvor der også er kontrolleret for elevens og familiens karakteristika som forældrenes uddannelsesniveau, om de har høj eller lav indkomst, herkomst, køn, psykiatrisk diagnose, bor med begge forældre, antal børn i familien, fødselsmåned, forebyggende foranstaltning og antal elever på årgangen. Derudover er der kontrolleret for år og skole fixed effects.

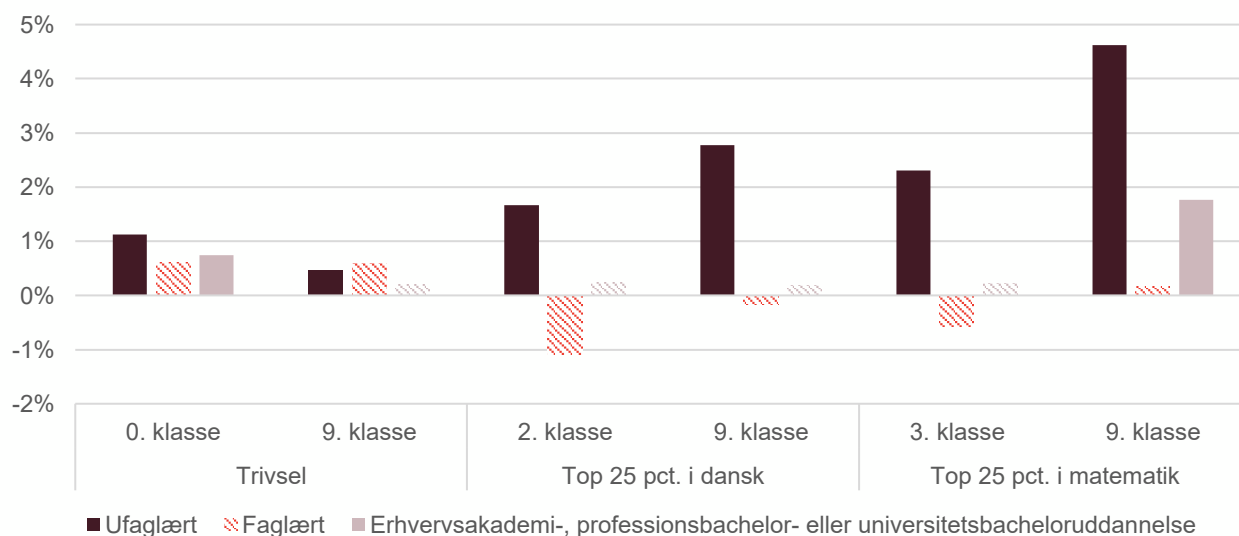
Betydningen af en ligelig fordeling af elever på tværs af folkeskolerne

I afsnittet ovenfor kiggede vi på effekten af at gå i skole med andre elever, hvis forældre har samme uddannelsesniveau som elevens egne forældre har – dvs. at blande eleverne mindre, og hvordan det påvirkede elevens faglige resultater og trivsel. I dette afsnit kigger vi på effekterne af at mindske opdelingen – dvs. at blande eleverne *mere*. Det er tidligere fundet, at der er en positiv effekt for elever i indskolingen af at gå sammen med flere elever, hvis forældre har en høj indkomst, og at den effekt er stærkest for elever, der selv kommer fra en familie med lav indkomst (Fries & Skak Olufsen, 2024).

Vi starter med at se på betydningen for børn af ufaglærte samt børn af faglærte og forældre med en erhvervsakademi- eller professionsbacheloruddannelse af at fordele børn af kandidatuddannede mere ligeligt på folkeskolerne. Generelt ser vi, at der er væsentligt flere elever af ufaglærte forældre, der har lav trivsel, sammenlignet med de øvrige grupper. Når vi tager højde for elevernes øvrige karakteristika, som beskrevet i kapitlet "Data og metode", er den forventede andel af børn med ufaglærte forældre, der har lav trivsel i 0. klasse, 10 pct., hvis ingen af de øvrige elevers forældre på årgangen i skolen har en universitetsuddannelse. Når andelen af elever med forældre, der har en universitetsuddannelse, stiger til 35 pct., som svarer til en ligelig fordeling af eleverne af universitetsuddannede forældre på alle folkeskoler, stiger andelen, der ikke har lav trivsel, med 1 procentpoint, jf. figur 18.

Der er samtidig betydelige effekter både i dansk og matematik for børn af ufaglærte af en mere ligelig fordeling af eleverne med universitetsuddannede forældre på tværs af folkeskolerne. Den største effekt er i matematik i 9. klasse, hvor elever med ufaglærte forældre, der går på årgang med 35 pct. elever, hvis forældre har en kandidatuddannelse, har 5 procentpoint større sandsynlighed for at være blandt de 25 pct. bedste på årgangen, sammenlignet med dem, der ikke går sammen med nogen, hvis forældre er universitetsuddannede.

Figur 18 // Effekter af en ændring fra 0 pct. til 35 pct. elever på årgangen i skolen, der har forældre med en kandidat- eller ph.d.-uddannelse

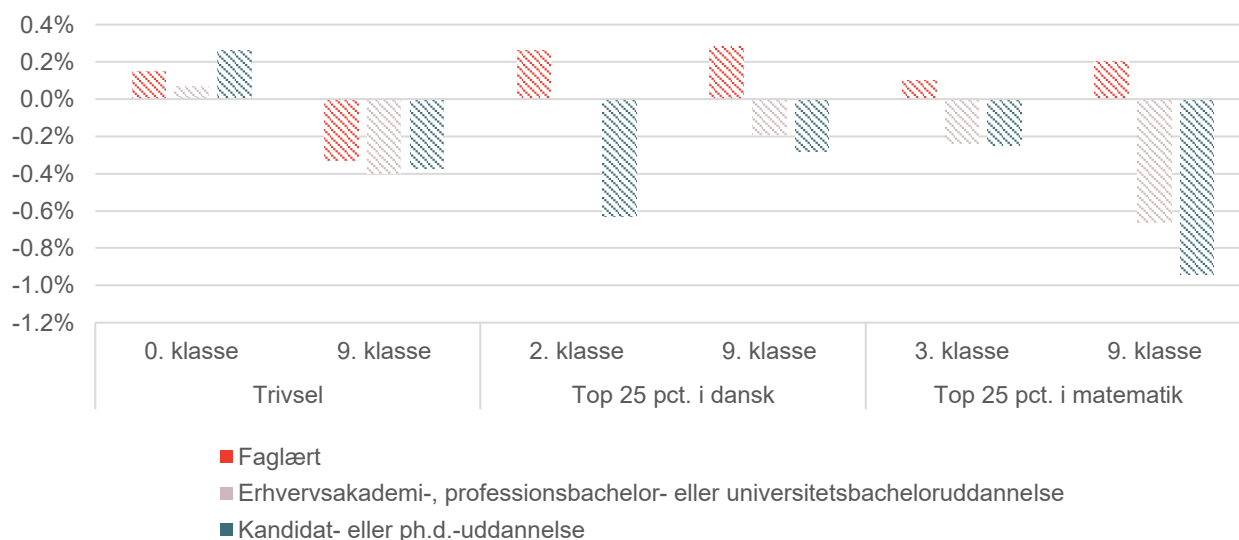
Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Anm.: Top 25 pct. er defineret som den øverste kvartil blandt alle elever i landet, der har gennemført prøven/eksamenen det pågældende år. For effekten af fordelingen i 0. klasse bruges de nationale test i dansk i 2. klasse og matematik i 3. klasse. Skraverede søjler indikerer, at forskellen ikke er signifikant på mindst et 90-pct.-signifikansniveau. Søjlerne viser forskellen i de predicterede resultater fra en lineær regression, hvor der også er kontrolleret for elevens og familiens karakteristika som forældrenes uddannelsesniveau, om de har høj eller lav indkomst, herkomst, køn, psykiatrisk diagnose, bor med begge forældre, antal børn i familien, fødselsmåned, forebyggende foranstaltning og antal elever på årgangen. Derudover er der kontrolleret for år og skole fixed effects.

Når vi kigger på betydningen for børn af kandidatuddannede samt børn af faglærte og erhvervsakademi- eller professionsbacheloruddannede af at gå i skole med flere børn af ufaglærte forældre, er der indikationer på negative effekter. Men andelen af børn med ufaglærte forældre er, som tidligere nævnt, blevet meget lille de seneste år, betyder en ligelig fordeling på tværs af landets folkeskoler, at der er 8 pct. elever af ufaglærte på hver skole i 0. klasse. En så lille andel betyder derfor at effekten på de øvrige elever er meget lille og ikke signifikant forskellige fra nul, jf. figur 19.

Så længe der ikke er en overrepræsentation af elever med ufaglærte forældre, ser det altså ikke ud til at have nogen betydning for de øvrige elever. Hverken ift. trivsel eller ift. de faglige resultater.

Figur 19 // Effekter af en ændring fra 0 pct. til 8 pct. elever på årgangen i skolen, der har ufaglærte forældre

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Anm.: Top 25 pct. er defineret som den øverste kvartil blandt alle elever i landet, der har gennemført prøven/eksamenen det pågældende år. For effekten af fordelingen i 0. klasse bruges de nationale test i dansk i 2. klasse og matematik i 3. klasse. Skraverede søjler indikerer, at effekten ikke er signifikant på mindst et 90-pct.-signifikansniveau.

Søjlerne viser forskellen i de predictedede resultater fra en lineær regression, hvor der også er kontrolleret for elevens og familiens karakteristika som forældrenes uddannelsesniveau, om de har høj eller lav indkomst, herkomst, køn, psykiatrisk diagnose, bor med begge forældre, antal børn i familien, fødselsmåned, forebyggende foranstaltning og antal elever på årgangen. Derudover er der kontrolleret for år og skole fixed effects.

Betydning af opdeling ift. herkomst

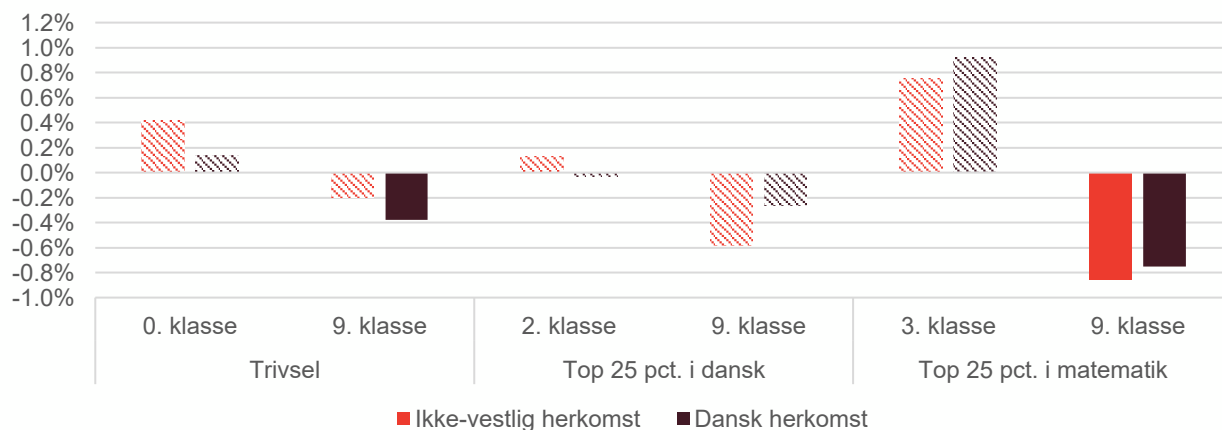
Betydningen af klassekammerater af ikke-vestlig herkomst er meget omdiskuteret, og netop elevernes herkomst er ofte den variabel, der er blevet undersøgt i studier af klassekammeratskabseffekter (Barrios-Fernandez, 2023). Kruse et al. (2025) har i en dansk kontekst fundet positive trivselseffekter af etnisk lighed i den danske folkeskole.

Tidligere i denne rapport så vi, at andelen af ikke-vestlige elever i 0. klasse er steget til 19 pct. af årgangen på tværs af hele landet. Det betyder, at en ligelig fordeling på tværs af landets folkeskoler vil medføre en andel på 19 pct. på hver skole. For elever af dansk herkomst er der en signifikant negativ sammenhæng mellem deres trivsel i 9. klasse og en stigning i andelen af elever af ikke-vestlig herkomst fra 0 til 19 pct., jf. figur 20. Derudover er der en negativ sammenhæng mht. andelen af elever af ikke-vestlig herkomst og andelen, der er i top-25 pct. i matematik i 9. klasse, for både ikke-vestlige og danske elever.

Den negative sammenhæng mellem elevernes faglige resultater i matematik i 9. klasse og andelen af ikke-vestlige elever på årgangen på skolen kan være med til at forklare, hvorfor det er et opmærksomhedspunkt for flere forældre, når de vurderer, hvad der har betydning for deres skolevalg. Særligt idet sammenhængene

er stærkere, hvis andelen er større end 19 pct., og at betydningen er større for elever af forældre med en videregående uddannelse, se figur 10 i bilaget.

Figur 20 // Sammenhæng mellem en stigning i andelen af elever med en mor af ikke-vestlig herkomst på årgangen på skolen fra 0 til 19 pct. og elevernes trivsel og faglige resultater

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Anm.: Top 25 pct. er defineret som den øverste kvartil blandt alle elever i landet, der har gennemført prøven/eksamenen det pågældende år. For effekten af fordelingen i 0. klasse bruges de nationale test i dansk i 2. klasse og matematik i 3. klasse. Skraverede søjler indikerer, at effekten ikke er signifikant på mindst et 90-pct.-signifikansniveau.

Søjlerne viser forskellen i de predicerede resultater fra en lineær regression, hvor der også er kontrolleret for elevens og familiens karakteristika som forældrenes uddannelsesniveau, om de har høj eller lav indkomst, barnets køn, psykiatrisk diagnose, bor med begge forældre, antal børn i familien, fødselsmåned, forebyggende foranstaltning og antal elever på årgangen. Derudover er der kontrolleret for år og skole fixed effects.

07

**Kandidatuddannede forældre
fravælger folkeskoler med lavere
karaktergennemsnit i højere grad
end ufaglærte og faglærte forældre**

Kandidatuddannede forældre fravælger folkeskoler med lavere karaktergennemsnit i højere grad end ufaglærte og faglærte forældre

Meget skæve fordelinger af elever fra socioøkonomisk forskellige hjem kan altså påvirke, hvordan eleverne trives og klarer sig fagligt. Særligt børn af ufaglærte forældre bliver påvirket positivt af ressourcestærke klassekammerater, mens en ligelig fordeling ift. uddannelsesniveau vil betyde mindre for børn af kandidatuddannede. Hvis forældre går mere op i disse faglige resultater og i trivsel end i, at folkeskolen er en smeltedigel, kan det være med til at forklare, hvorfor vi både kan have et stærkt ideal om en blandet folkeskole blandt forældrene og samtidig et stigende fravalg af folkeskolen.

For at undersøge dette har vi benyttet et såkaldt conjointeksperiment, hvor forældre bliver præsenteret for forskellige tænkte skoleprofiler og derefter vurderer, hvilken de foretrækker. På den måde kan vi måle betydningen af enkelte skolekarakteristika for sandsynligheden af at vælge en skole – fx elevernes karaktergennemsnit, skolens omdømme eller trivsel – hver for sig og på tværs af forældregrupper. Dele af eksperimentet er i høj grad inspireret af conjointeksperimentet i en foreløbig artikel af Asmus Leth Olsen & Anders Woller (2022), som undersøger betydningen af skolekarakteristika for sandsynligheden for at vælge en skole.⁴

⁴ Olsen & Woller (2022) undersøger betydningen af skolekarakteristika for sandsynligheden for at vælge en skole og ser på, om der er forskel på effekterne blandt forældre, der har børn, der er startet i skole, og forældre, hvis børn ikke er startet i skole endnu. Vi kigger udelukkende på forældre, hvis børn er startet i skole, og kigger særligt på, om der er forskel på forældre med forskellige uddannelsesniveauer.

Forklaringsboks: Hvordan læses figur 21 og figur 22?

På næste side viser figur 21 og 22 resultaterne fra vores conjointeksperiment og beregnet "average marginal component effect" (AMCE). **AMCE** estimerer den gennemsnitlige effekt af forskellige typer information (fx karaktergennemsnit, afstand til skolen mv.) på sandsynligheden for, at en skole bliver valgt.

Læsning af akse og estimer:

- Hver prik på figuren repræsenterer et estimat for, hvordan en bestemt værdi inden for en informationstype påvirker valget af en skole ift. en referencekategori.
- Den lodrette stiplede linje markerer nulpunktet (0). Estimer til venstre for linjen indikerer, at informationen mindsker sandsynligheden for valg sammenlignet med referencekategorien. Estimer til højre viser, at sandsynligheden øges.
- Størrelsen af estimatet siger noget om styrken af effekten – jo længere væk fra linjen, jo større betydning har informationen.

Konfidensintervaller:

- De horisontale streger omkring hvert estimat er **konfidensintervaller**, som viser usikkerheden i estimatet. Hvis intervallet **krydser den stiplede linje**, kan vi ikke med sikkerhed sige, at informationen har en reel effekt – den kan være positiv, negativ eller ingen.
- Hvis to estimer inden for samme informationstype **overlapper hinanden**, kan vi ikke sige, at de er statistisk forskellige – selvom de ser ud til at have forskellig effekt.

I AMCE-plot er alle estimer **relative ift. en referencekategori**. Dvs. at effekterne måles ift. én udvalgt værdi inden for hver informationstype. Fx:

- Hvis informationstypen er *karaktergennemsnit*, og "5,9" er referencekategorien, så viser estimerne for "7,8" og "9,7", hvor meget mere eller mindre sandsynligt det er, at en skole vælges sammenlignet med skoler, hvor elevernes karaktergennemsnit er 5,9.

De adspurgte forældre foretrækker i høj grad, at skolens elever har et højt karaktergennemsnit, når de forlader skolen, og både et gennemsnit på 9,7 og 7,8 er forbundet med en større sandsynlighed for valg sammenlignet med et gennemsnit på 5,9. Særligt forældre med en kandidatuddannelse vælger i betydeligt højere grad skoler med et gennemsnit på 9,7 sammenlignet med lavere karaktergennemsnit, jf. figur 21. At kandidatuddannede forældre fokuserer mere på skolernes faglige niveau end mindre ressourcestærke forældre er også i tråd med tidligere studier fra udlandet, bl.a. England (Burgess et al., 2019).

Ligeledes har trivsel blandt skolens elever en markant og positiv betydning for skolevalg. Skoler med høj trivsel (98 pct.) foretrækkes frem for skoler med lavere trivsel (72 pct.). Dette gælder i lige høj grad for kandidatuddannede forældre og forældre, der er faglærte eller ufaglærte.

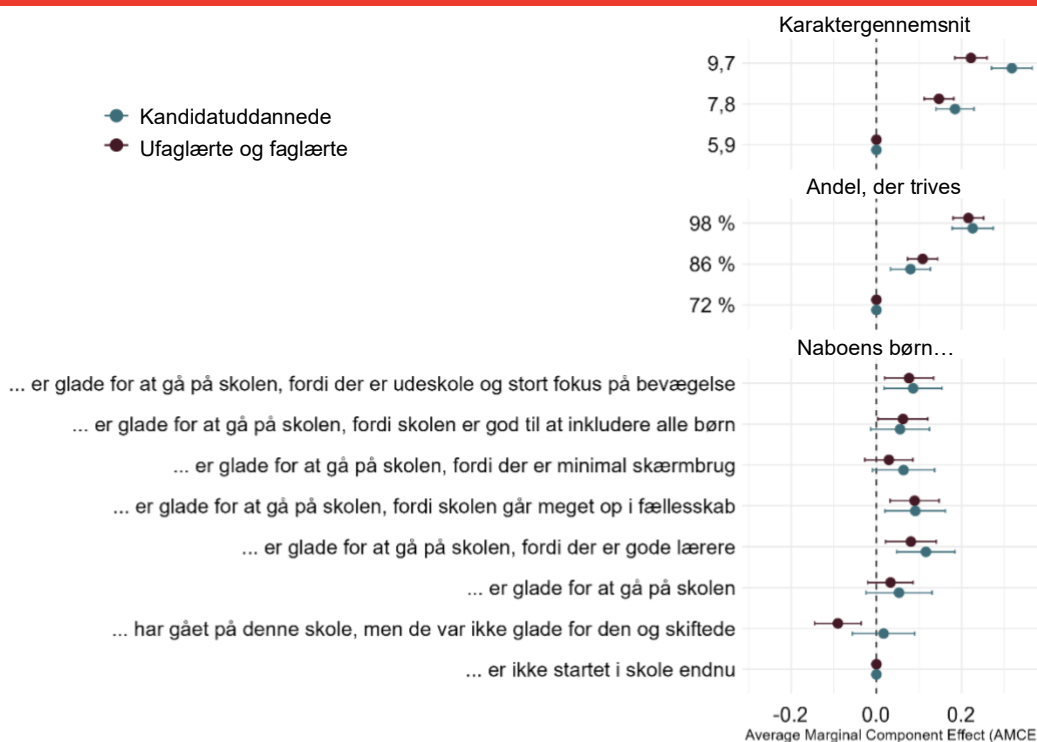
Udover de målbare resultater for skolen betyder det også noget for forældrene, hvad naboerne siger om skolen. Her er dog noget større spredning i resultaterne, og ikke alle udtalelser påvirker forældrenes valg. Udtalelser fra andre forældre, der fremhæver skolens fokus på fællesskab og gode lærere, er forbundet med

øget sandsynlighed for valg. Dette gælder både for kandidatuddannede forældre og forældre, der er faglærte eller ufaglærte.

Hvis andre forældre siger, at de ikke har været glade for skolen, og at deres børn har skiftet skole, mindsker det sandsynligheden for valg for forældre, der er faglærte eller ufaglærte. Det har ingen effekt for forældre, der er kandidatuddannede. Dette indikerer, at det kan være særligt attraktivt for skoler, der vil tiltrække kandidatuddannede forældre, at fremhæve skolens lærere og det fællesskab, der er blandt eleverne.

Vi ved fra tidligere studier, at uddannede lærere i højere grad forlader folkeskoler, hvor flere elever har forældre uden en videregående uddannelse (DEA, 2024). Det betyder, at der er en større andel af undervisere, der ikke er uddannede lærere, på skoler, hvor elevernes forældre er ufaglærte. Denne skævvridning mht. fordelingen af uddannede lærere kan være med til at forklare noget af den stigende opdeling, idet forældre med en kandidatuddannelse lægger stor vægt på betydningen af gode lærere for deres skolevalg.

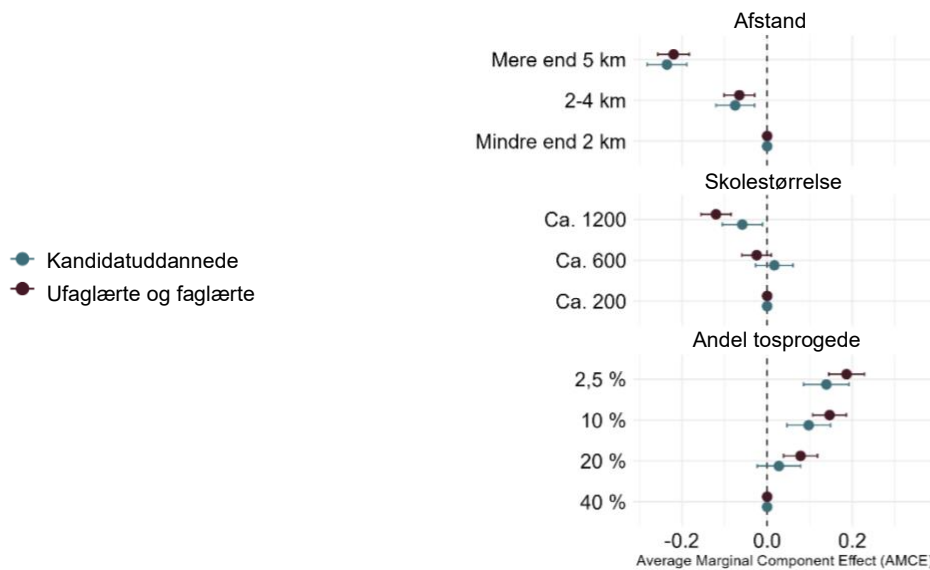
Figur 21 // Conjointeksperimentet, fordelt på uddannelsesniveau

Kilde: spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn i alderen 4-15 år foretaget af Epinion på vegne af DEA

Anm.: Figuren viser, hvordan forskellige skolekarakteristika påvirker sandsynligheden for, at forældre vælger en given skole, baseret på resultater fra en AMCE-analyse. Effekterne er opgjort separat for forældre med en kandidatuddannelse og for forældre, som er faglærte eller ufaglærte. Estimerne viser ændringen i sandsynligheden for skolevalg, sammenlignet med en referencekategori, og afspejler dermed betydningen af de enkelte karakteristika i forældrenes prioritering.

Figur 22 // Conjointeksperimentet, fortsat, fordelt på uddannelsesniveau

Kilde: spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn i alderen 4-15 år foretaget af Epinion på vegne af DEA

Anm.: Figuren viser, hvordan forskellige skolekarakteristika påvirker sandsynligheden for, at forældre vælger en given skole, baseret på resultater fra en AMCE-analyse. Effekterne er opgjort separat for forældre med en kandidatuddannelse og for forældre, som er faglærte eller ufaglærte. Estimerne viser ændringen i sandsynligheden for skolevalg, sammenlignet med en referencekategori, og afspejler dermed betydningen af de enkelte karakteristika i forældrenes prioritering.

Afstand til skolen, skolestørrelse og andel tosprogede elever betyder også noget for forældrenes skolevalg, jf. figur 22. Skoler, der ligger mindre end 2 km væk, bliver oftere valgt end skoler, der ligger 2-4 km eller mere end 5 km væk. Det kan være med til at forklare, at den lokale folkeskole betyder noget for boligkøbet, da forældrene foretrækker, at skolen ligger tæt på bopælen.

Effekten af skolens størrelse er mere afdæmpet. Mindre skoler (ca. 200 elever) bliver foretrukket frem for store skoler (ca. 1.200 elever), men der er ikke statistisk signifikante forskelle mellem en skolestørrelse på ca. 200 elever og en skolestørrelse på ca. 600 elever. Her er der heller ingen forskelle på tværs af forældrenes uddannelsesniveau.

En mindre andel på hhv. 10 pct. og 2,5 pct. tosprogede elever har en signifikant positiv effekt sammenlignet med en andel på 40 pct. (referencekategorien). Der ses ikke signifikante forskelle mellem kandidatuddannede forældre og faglærte og ufaglærte forældre. At der ikke er nogen forskel på tværs af forældrenes uddannelsesniveau, er bemærkelsesværdigt af to årsager.

For det første er der betydeligt flere forældre af ikke-vestlig herkomst i gruppen af ufaglærte forældre, hvilket betyder, at en større andel af ikke-vestlige elever på skolen potentielt kan have positive trivselseffekter for deres børn (Kruse et al., 2025). Derudover finder vi, som vist i kapitel 6, ingen signifikante sammenhænge mellem andelen af elever med ikke-vestlig baggrund og elevernes faglige resultater for børn af ufaglærte forældre og kun små negative sammenhænge for børn af faglærte. For børn af forældre med en videregående uddannelse ser der ud til at være en mere negativ sammenhæng mellem de faglige resultater og en stor andel af ikke-vestlige elever, jf. figur 11 i bilaget, hvilket kunne give et incitament til, at denne forældregruppe ville foretrække en lille andel af ikke-vestlig herkomst.

07

Data og metode

Data og metode

Registerundersøgelse

Analysen af udviklingen i opdelingen i grundskolen er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik. Populationen består af alle elever, der går i 0. klasse i oktober det gældende år. Forældrenes uddannelsesniveau bestemmes af den forælder, der har den højeste fuldførte uddannelse det år, barnet går i 0. klasse. Vi laver ingen restriktioner ift., om barnet går 0. klasse om eller er startet et andet år end det år, det fylder seks år.

Når vi undersøger den kommunale fordeling, bruger vi skolens beliggenhedskommune til at beregne, hvor opdelt skolerne er inden for kommunens grænser.

Som udgangspunkt kigger vi på udviklingen fra 2011 til 2023, men i nogle tilfælde udvides perioden til 2007 for at tydeliggøre den længere udvikling. Databegrænsninger ift. indkomstdata medfører, at perioden nogle gange slutter i 2022.

Til at beskrive den overordnede udvikling i opdelingen anvender vi dissimulationsindekset (D-indekset) for flere end to grupper. Det beskriver, hvor stor en del af populationen der skal flytte til en anden skole for at opnå en ligelig fordeling på alle skoler.

D-indekset beregnes ved at tage halvdelen af summen af den absolutte forskel mellem andelen af grupperne, der befinder sig på den enkelte skole. Formelt udtrykkes det således:

$$D = \frac{1}{2} \sum_{s=n}^N \left| \frac{a_{sj}}{A_j} - \frac{b_{sk}}{B_k} \right|$$

s = den enkelte skole

j og k = de forskellige grupper baseret på forældrenes højeste fuldførte uddannelse

a = antallet i gruppe j på skolen

A = antallet i gruppe j i hele landet/kommunen

b = antallet i gruppe k på skolen

B = antallet i gruppe k i hele landet/kommunen.

Indekset varierer fra 0 til 100 pct., hvor 0 angiver en ligelig fordeling på tværs af alle skoler, mens 100 betyder et komplet opdelt samfund. I analysen af de kommunale forskelle i opdelingen angiver A og B, hvor mange der er af hver gruppe i kommunen.

En af fordelene ved dissimulationsindekset er, at det ikke mekanisk påvirkes af udviklingen i de enkelte gruppers relative størrelser. Det gør derimod det andet indeks, isolationsindekset, som vi bruger til at beskrive, hvilken fordeling eleverne møder i skolen alt efter deres forældres uddannelsesniveau. Isolationsindekset beskriver, hvor meget en gruppe isolerer sig fra andre grupper, og dermed hvor tæt koncentrationen er på skolerne. Mere præcist angiver målet, hvor stor en andel af de andre elever på

årgangen i skolen der er i samme gruppe som den gennemsnitlige elev. Indekset beregnes dermed for hver enkelt gruppe og kan ikke summeres op til et enkelt mål for opdelingen i landet eller kommunen.

Formelt udtrykkes isolationsindekset ved at summere over gruppens andel på skolen, vægtet med gruppens andel i hele landet:

$$I = \sum_{s=n}^N \frac{a_s}{A} * \frac{a_s}{a_s + b_s}$$

- s = den enkelte skole
- a = antallet i gruppen på skolen
- A = antallet i gruppen i hele landet
- b = antallet af øvrige elever på skolen.

Igen varierer indekset fra 0 til 100, hvor 100 pct. betyder, at de kun møder nogen med samme baggrund, og 0 pct., at de slet ikke møder nogen andre med samme baggrund. Idet indekset vægtes med gruppens andel i hele samfundet, vil det rent mekanisk stige, hvis gruppen vokser og mindskes, hvis den mindskes i størrelse, til trods for at fordelingen på tværs af skolerne ikke ændres. Indekset repræsenterer i mere specifikt, i hvor stor grad eleverne med forældre med et bestemt uddannelsesniveau møder andre med samme uddannelsesniveau, og her svarer en ligelig fordeling til, at isolationsindekset er lig gruppens andel i samfundet.

I analysen af effekterne af at gå i skole enten med flere fra samme gruppe som en selv eller med en bestemt gruppe udnytter vi den variation, der er i fordelingen fra år til år på den enkelte skole (Hoxby, 2000). For resultater i 9. klasse anvender vi fordelingen af elever i 9. klasse. Vores hovedmodel er dermed:

$$Y_{its} = \beta_0 + \beta_1 For\ddot{a}lder_udd_{itks} + \beta_2 Peers_udd_{itks} + \kappa_t + \kappa_s + \gamma_X X_{its} + \varepsilon_{its}$$

hvor i angiver den enkelte elev, t det enkelte år og s den enkelte skole. Y er den variabel, vi undersøger effekten på, $For\ddot{a}lder_udd$ er forældrenes højeste fuldførte uddannelse, $Peers_udd$ er andelen af de øvrige elever på årgangen på skolen, der har et givet uddannelsesniveau, κ er fixed effects, der kontrollerer for hhv. årsgennemsnittet og skolens gennemsnit, og X er elevens øvrige karakteristika som køn, fødselsmåned, herkomst, forældrenes indkomst, psykiatriske diagnoser og antal søskende. ε er det uforklarede fejlsled.

Der er ikke nogen signifikant sammenhæng mellem elevens egne forældres uddannelsesniveau og andelen af de øvrige elever med forældre, der har samme uddannelsesniveau, når der er kontrolleret for år og skole fixed effects samt andelen på landsplan. Når det er tilfældet, kan ændringen i andelen af de øvrige elever med forældre, der har samme uddannelsesniveau anses som eksogen, og dermed kan effekten tolkes som kausal. Det er gældende ift. uddannelse og indkomst, men ikke herkomst, hvorfor effekten af ændringer i andelen af ikke-vestlig herkomst ikke tolkes som en kausal effekt.

Idet der er betydelige forskelle i karakteristika for eleverne på tværs af elevfordelingerne, er det afgørende, at der bliver kontrolleret for de karakteristika, der har en betydning for trivslen eller det faglige niveau.

Derudover er det ikke muligt at finde effekter, hvis ikke der er variation i andelene på skolerne fra år til år. Standardafvigelsen i andelen af kammerater på årgangen med forældre med samme uddannelsesniveau falder kun fra 0,158 til 0,151, når år og skole fixed effects er fjernet, og der er dermed fin variation.

I analysen, hvor vi kigger på effekterne for den enkelte gruppe, specificerer vi et interaktionsled til at estimere forskellene i effekterne på tværs af grupperne:

$$Y_{its} = \beta_0 + \beta_1 \text{Forælder_udd}_{itks} + \beta_1 \text{Peers_udd}_{itks} + \beta_2 \text{Peers_udd}_{itks} * \text{Forælder_udd}_{itks} + \kappa_t + \kappa_s + \gamma_X X_{its} + \varepsilon_{its}$$

Ud fra denne model findes det forventede outcome, givet forskellige værdier af *Forælder_udd_{itks}* og *Peers_udd_{itks}*. De viste resultater i rapporten svarer til forskellen mellem de forventede værdier, når vi varierer *Peers_udd_{itks}* for den en gruppe.

Alle regressionstabeller kan udleveres ved forespørgsel.

Spørgeskemaundersøgelsen

Spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført i februar 2024 og udført af Epinion på vegne af Tænk tanken DEA. Undersøgelsen omfatter 1.523 respondenter, som er forældre med børn i alderen 4-15 år, og som er repræsentative mht. køn, alder, geografi og uddannelsesniveau. Alle deskriptive figurer er baseret på et vægtet gennemsnit.

Undersøgelsen indeholder en række spørgsmål samt et conjointeksperiment, som er nærmere beskrevet på side 38.

Opdeling i de fire store byer – København, Aarhus, Odense og Aalborg – er baseret på følgende opgørelse fra DinGeo, hvor følgende postnumre er operationaliseret som at udgøre en af de fire store byer. Alle øvrige postnumre er således blevet kategoriseret som udenfor de fire store byer.

København	Aarhus	Odense	Aalborg
1000-1472 København K	8000 Aarhus C	5000 Odense C	9000 Aalborg
1500-1799 København V	8200 Aarhus N	5200 Odense V	9200 Aalborg SV
1810 Frederiksberg C	8210 Aarhus V	5210 Odense NV	9210 Aalborg SØ
2000 Frederiksberg	8220 Brabrand	5220 Odense SØ	9220 Aalborg Øst
2100 København Ø	8230 Åbyhøj	5230 Odense M	9230 Svenstrup J
2150 Nordhavn	8240 Risskov	5240 Odense NØ	9240 Nibe
2200 København N	8245 Risskov Ø	5250 Odense SV	9260 Gistrup
2300 København S	8250 Egå	5260 Odense S	9270 Klarup
2400 København NV	8260 Viby J	5270 Odense N	9280 Storvorde
2450 København SV	8270 Højbjerg	5320 Agedrup	9293 Kongerslev
2500 Valby	8300 Odder	5330 Munkebo	9310 Vodskov

2610 Rødovre	8310 Tranbjerg J	5491 Blommenslyst	9320 Hjallerup
2700 Brønshøj	8320 Mårslet	5492 Vissenbjerg	9362 Gandrup
2720 Vanløse	8330 Beder		9370 Hals
2770 Kastrup	8340 Malling		9380 Vestbjerg
2860 Søborg	8355 Solbjerg		9381 Sulsted
2900 Hellerup	8361 Hasselager		9382 Tylstrup
	8362 Hørning		9400 Nørresundby
	8380 Trige		9430 Vadum
	8381 Tilst		9440 Aabybro
	8382 Hinnerup		9530 Støvring
	8462 Harlev J		
	8464 Galten		
	8471 Sabro		
	8520 Lystrup		
	8530 Hjortshøj		
	8541 Skødstrup		
	8543 Hornslet		
	8660 Skanderborg		

08

Litteraturliste

Litteraturliste

- Arendt, J. N. (2024). *Elever, der skifter til privatskoler, er dygtigere og har færre diagnoser end elever, der skifter til andre folkeskoler*. ROCKWOOL Fonden. <https://rockwoolfonden.dk/udgivelser/elever-der-skifter-til-privatskoler-er-dygtigere-og-har-faerre-diagnoser-end-elever-der-skifter-til-andre-folkeskoler/>
- Barrios-Fernandez, A. (2023). Peer Effects in Education. I *Oxford Research Encyclopedia of Economics and Finance*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190625979.013.894>
- Bjerre-Nielsen, A., & Gandil, M. H. (2024). Attendance Boundary Policies and the Limits to Combating School Segregation. *American Economic Journal: Economic Policy*, 16(1), 190–227. <https://doi.org/10.1257/pol.20200843>
- Burgess, S., Vignoles, A., & Greaves, Ellen. (2019). School choice in England: Evidence from national administrative data. *Oxford Review of Education*, 45(5), 690–710. <https://doi.org/10.1080/03054985.2019.1604332>
- BUVM. (2024a). *Mange elever er glade for at gå i skole trods fald i trivsel*. <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2024/maj/240528-mange-elever-er-glade-for-at-gaa-i-skole-trods-fald-i-trivsel>
- BUVM. (2024b). *Statusredegørelse for folkeskolens udvikling 2022/2023*.
- Børne- og Undervisningsministeriet. (2025). *Nye indikatorer sætter fokus på lav elevtrivsel*. <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2022/sep/220913-nye-indikatorer-saetter-fokus-paa-lav-elevtrivsel>
- Caspersen, S. (2024). *Skoletiden er meget forskellig for børn på tværs af sociale lag*. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.
- Damm, A. P., Hassani, A., Tranæs, T., Schultz-Nielsen, M. L., & Jakobsen, V. (2022). *Bosætning i Danmark – i et 35-årigt perspektiv*. Syddansk Universitetsforlag.

- Dansk Arbejdsgiverforening. (2025). *For mange unge afslutter folkeskolen uden at kunne læse, skrive og regne*. <https://www.da.dk/politik-og-analyser/uddannelse-og-kompetencer/2022/ulige-muligheder-i-folkeskolen/>
- Engmann, T. S. (2019). *Forældre med børn i frie grundskoler har højere indkomst og længere uddannelser end forældre med børn i folkeskolen*. Danmarks Statistik. <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/bagtal/2019/2019-11-29-foraeldre-med-boern-i-frie-grundskoler-har-hoejere-indkomst-og-laengere-uddannelser>
- Eshaghnia, S., Heckman, J. J., & Razavi, G. (2023). *Pricing Neighborhoods* (Working Paper 31371). National Bureau of Economic Research. <https://doi.org/10.3386/w31371>
- Fries, J., & Skak Olufsen, I. (2024). *Peer Effects on Well-Being and Performance in Elementary School*. Københavns Universitet.
- Gutierrez, G., Jerrim, J., & Torres, R. (2020). School Segregation Across the World: Has Any Progress Been Made in Reducing the Separation of the Rich from the Poor? *The Journal of Economic Inequality*, 18, 157-179 (2020). <https://doi.org/10.1007/s10888-019-09437-3>
- Hoxby, C. (2000). *Peer Effects in the Classroom: Learning from Gender and Race Variation* (Working Paper 7867). National Bureau of Economic Research. <https://doi.org/10.3386/w7867>
- Jørgensen, K. B., Andersen, M. B., & Bonde, K. (2018). *Hvad betyder klassekammeraterne for det enkelte barns fremtid?* Kraka.
- Karlson, K. B., & Landersø, R. (2025). The making and unmaking of opportunity: Educational mobility in 20th-century Denmark. *The Scandinavian Journal of Economics*, 127(1), 178–212. <https://doi.org/10.1111/sjoe.12567>
- Kruse, M., Guul, T. S., & Jensen, K. K. (2025). Does Ethnic Similarity Increase Well-Being? *American Journal of Sociology*, 130(4), 893–930. <https://doi.org/10.1086/732671>
- Olsen, A. L., & Woller, A. (2022). *Speaking from lived experience with public services*.
- Regeringen, & KL. (2022). *Aftale om kommunernes økonomi for 2023*.

Schoop, S. R., Sievertsen, H. H., Bernholm Michaelsen, A., & Løgtved, A. (2024). *Forældres skolevalg i Bagsværd, Gladsaxe Kommune. En undersøgelse af nuværende og kommende skoleforældres bevæggrunde for valg af skole*. VIVE.

Schultz, K. (2024). *Hvert femte barn på landet går på en fri- eller privatskole*.

<https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/bagtal/2024/2024-09-19-hvert-femte-barn-paa-landet-gaar-paa-en-fri-eller-privatskole>

Tænketanken DEA. (2023). *Elevs relative rangering i folkeskolen*. Tænketanken DEA.

Tænketanken DEA. (2024). *Læremanglen rammer skævt*.

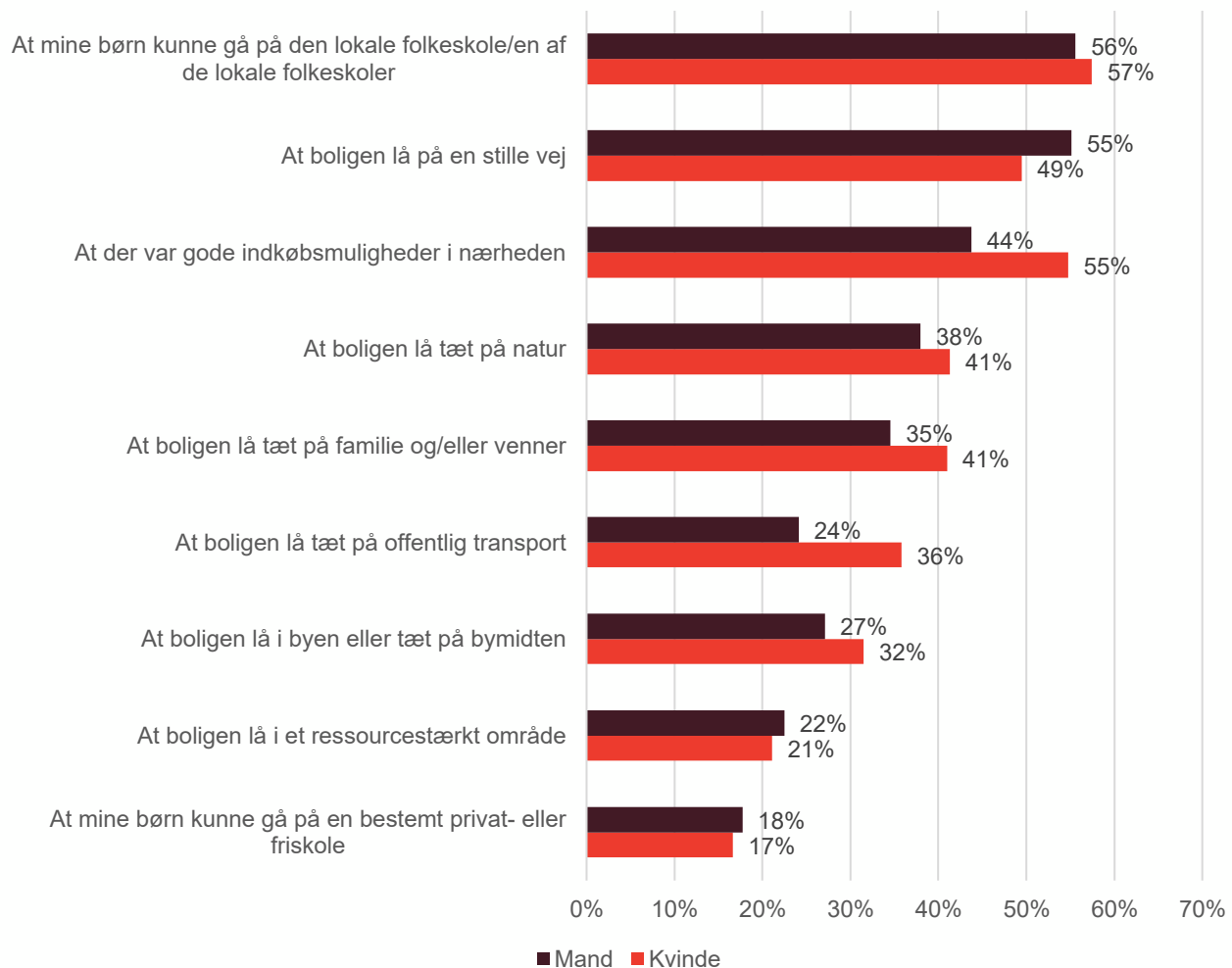
Vasiljeva, K., Wandsøe, R., Weissert, C., & Naur, S. (2017). *Segregering i de danske grundskoler*. Kraka.

09

Bilag

Bilag

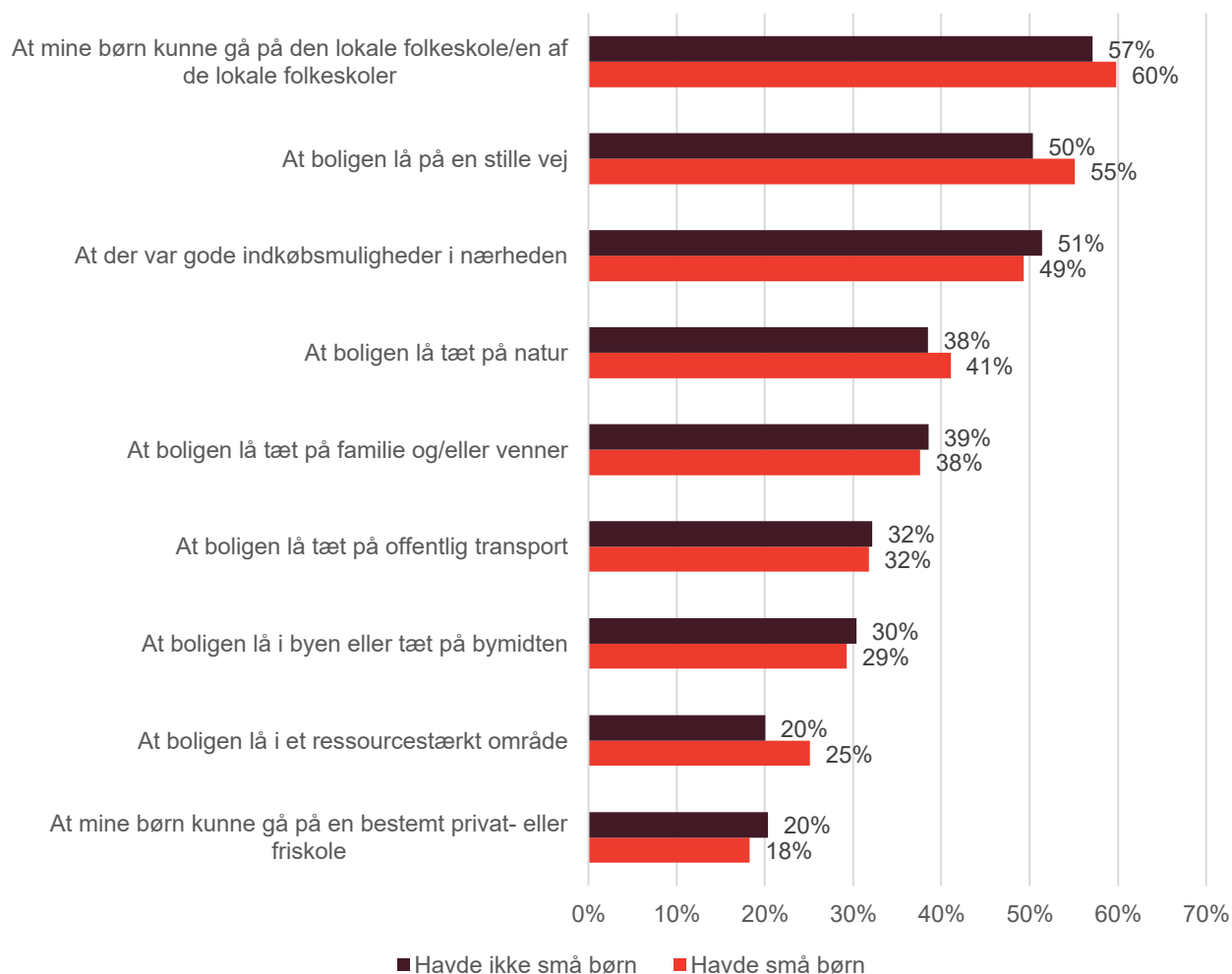
Figur 1 // Fordeling for spørgsmålet "I hvilken grad var følgende faktorer vigtige for dit/jeres valg af bolig?". Fordelt på køn

Kilde: spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn i alderen 4-15 år foretaget af Epinion på vegne af DEA

Anm.: Figuren viser, hvor stor en andel af forældrene der svarer "I meget høj grad" eller "I høj grad". "I meget høj grad" og "I høj grad" er slået sammen.

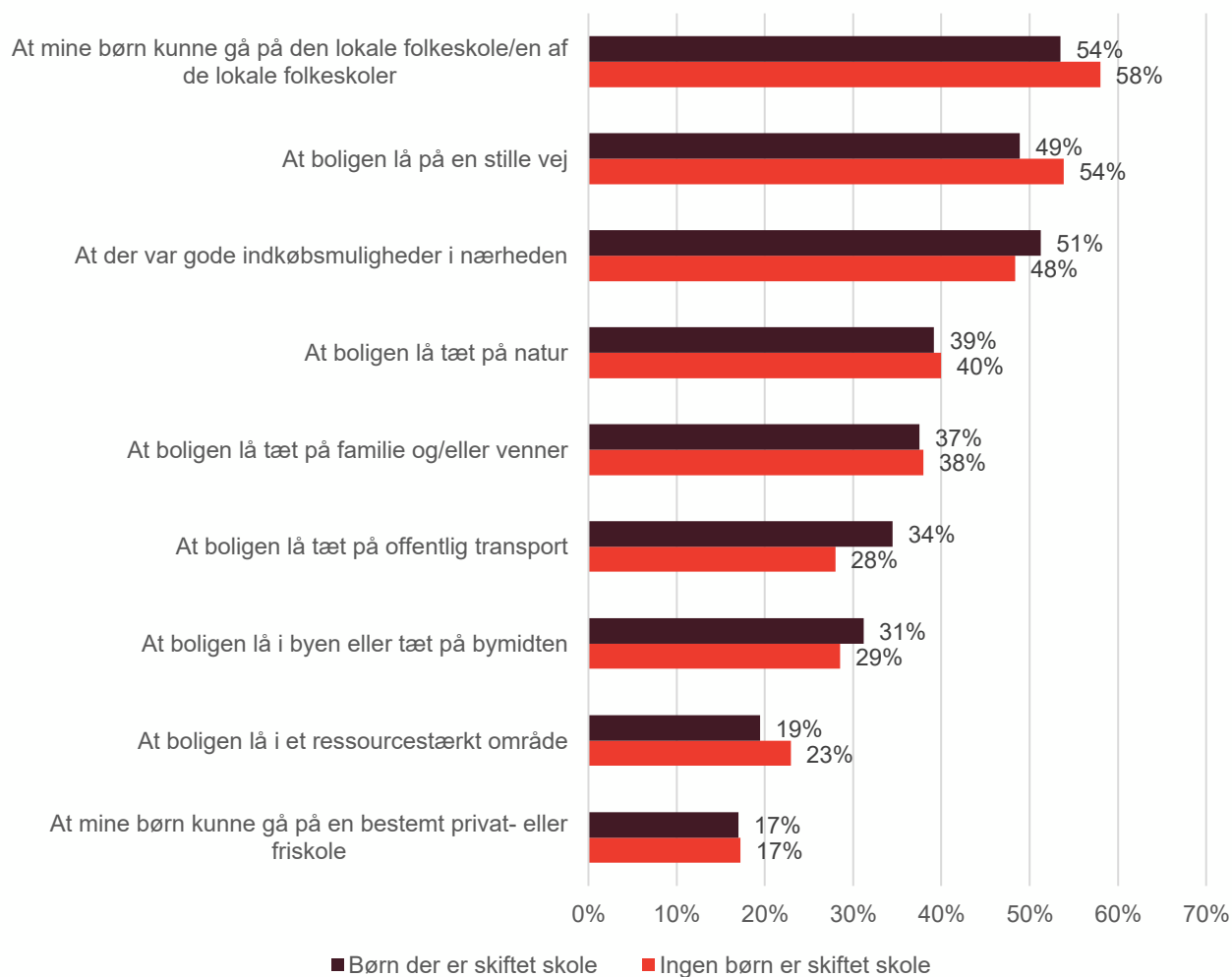
Figur 2 // Fordeling for spørgsmålet "I hvilken grad var følgende faktorer vigtige for dit/jeres valg af bolig?". Fordelt på, hvorvidt man havde små børn ved sidste flytning eller ej

Kilde: spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn i alderen 4-15 år foretaget af Epinion på vegne af DEA

Anm.: Figuren viser, hvor stor en andel af forældrene der svarer "I meget høj grad" eller "I høj grad". "I meget høj grad" og "I høj grad" er slået sammen. Forældre, der "havde små børn", er defineret som forældre, hvis ældste barn var under 6 år. Forældre, der "ikke havde små børn", er defineret som forældre, hvis ældste barn var over 6 år. 265 ud af 1.523 forældre havde ikke børn ved seneste flytning og er derfor udeladt i denne figur.

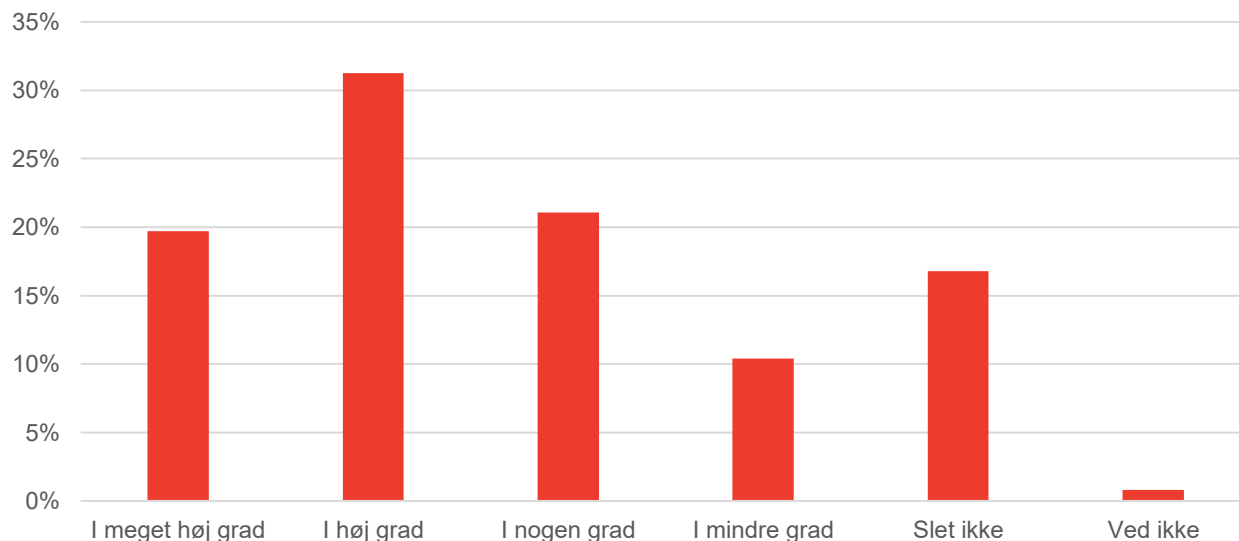
Figur 3 // Fordeling for spørgsmålet "I hvilken grad var følgende faktorer vigtige for dit/jeres valg af bolig?". Fordelt på, hvorvidt ens børn har skiftet skole eller ej

Kilde: spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn i alderen 4-15 år foretaget af Epinion på vegne af DEA

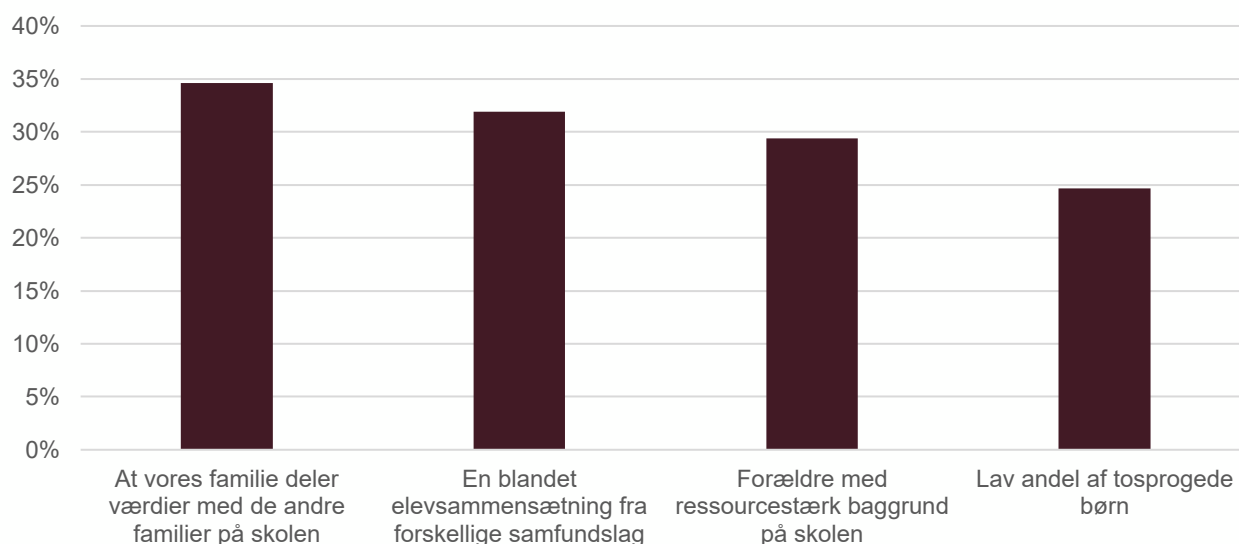
Anm.: Figuren viser, hvor stor en andel af forældrene der svarer "I meget høj grad" eller "I høj grad". "I meget høj grad" og "I høj grad" er slået sammen.

Figur 4 // Fordeling for spørgsmålet "I hvilken grad var følgende faktor: 'At mine børn kunne gå på den lokale folkeskole/en af de lokale folkeskoler' vigtig for dit/jeres valg af bolig?". For dem, der synes, det var vigtigt i meget høj grad eller høj grad, at børnene kunne gå på en bestemt privatskole

Kilde: spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn i alderen 4-15 år foretaget af Epinion på vegne af DEA

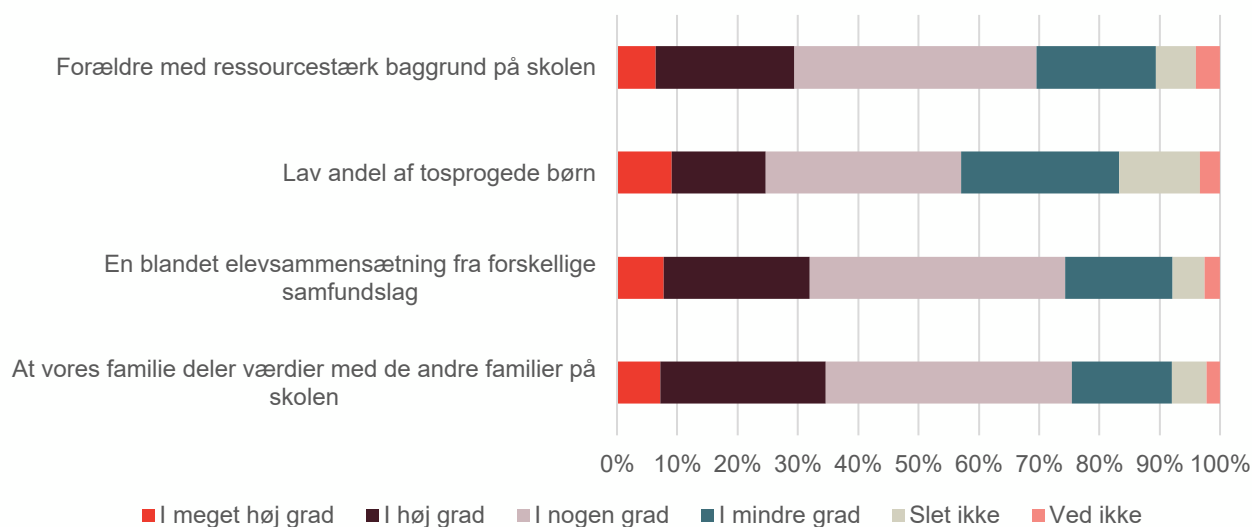
Figur 5 // Andel, der har svaret "I meget høj grad" og "I høj grad" til, at nedenstående faktorer er vigtige ift. deres barns/børns skole

Kilde: spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn i alderen 4-15 år foretaget af Epinion på vegne af DEA

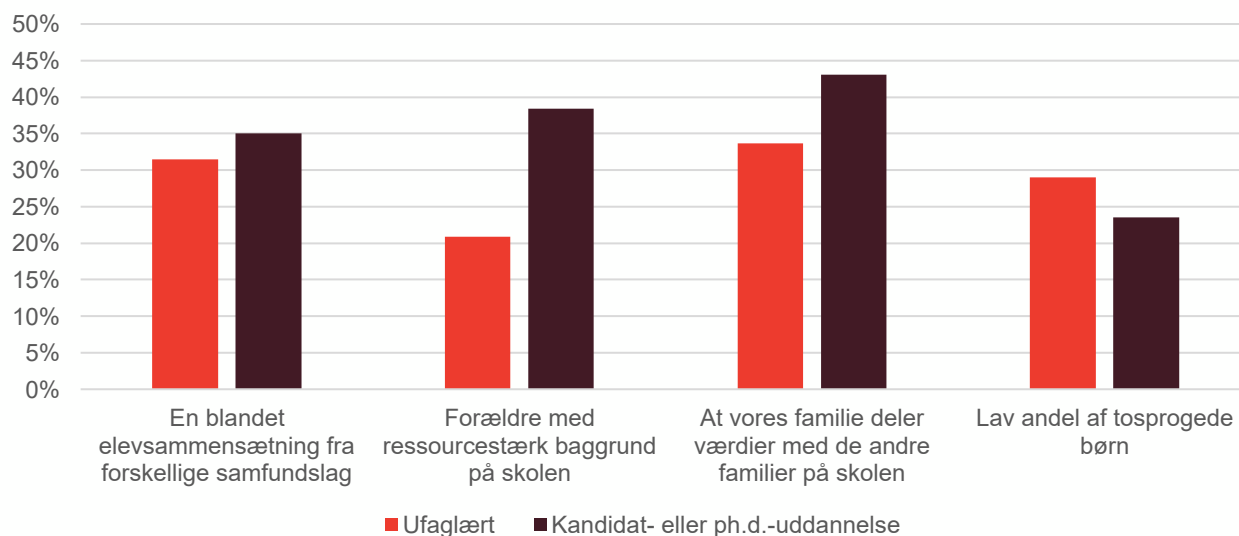
Anm.: "I meget høj grad" og "I høj grad" er slået sammen.

Figur 6 // Fordeling for spørgsmålet "I hvilken grad er følgende faktorer vigtige for dig ift. dit barn/dine børns skole?"

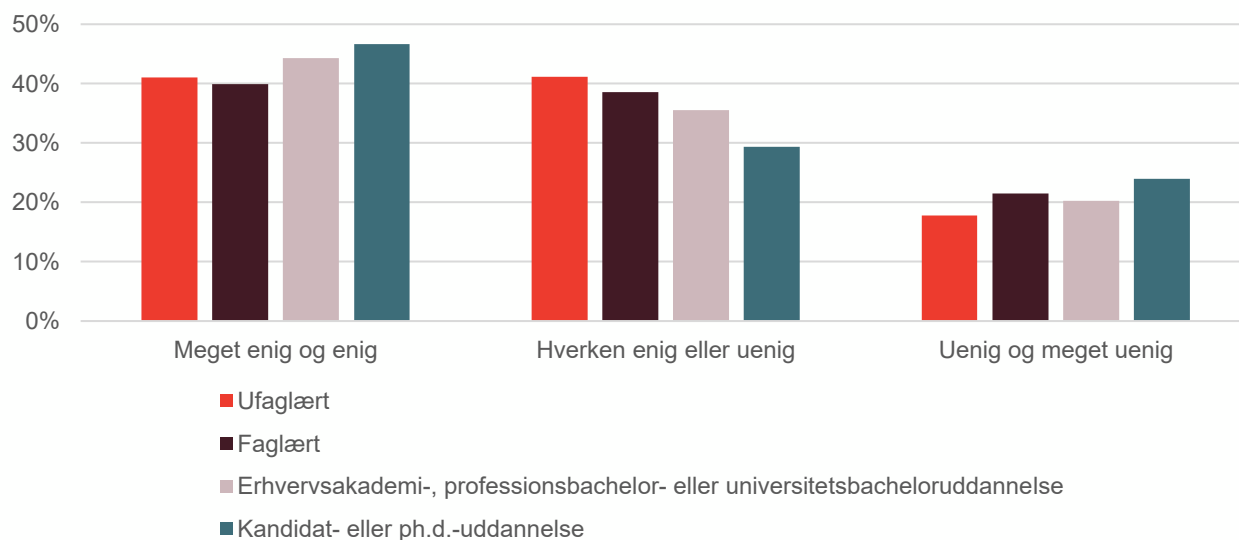
Kilde: spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn i alderen 4-15 år foretaget af Epinion på vegne af DEA

Figur 7 // Andel, der har svaret "I meget høj grad" og "I høj grad" til, at nedenstående faktorer er vigtige ift. deres barns/børns skole

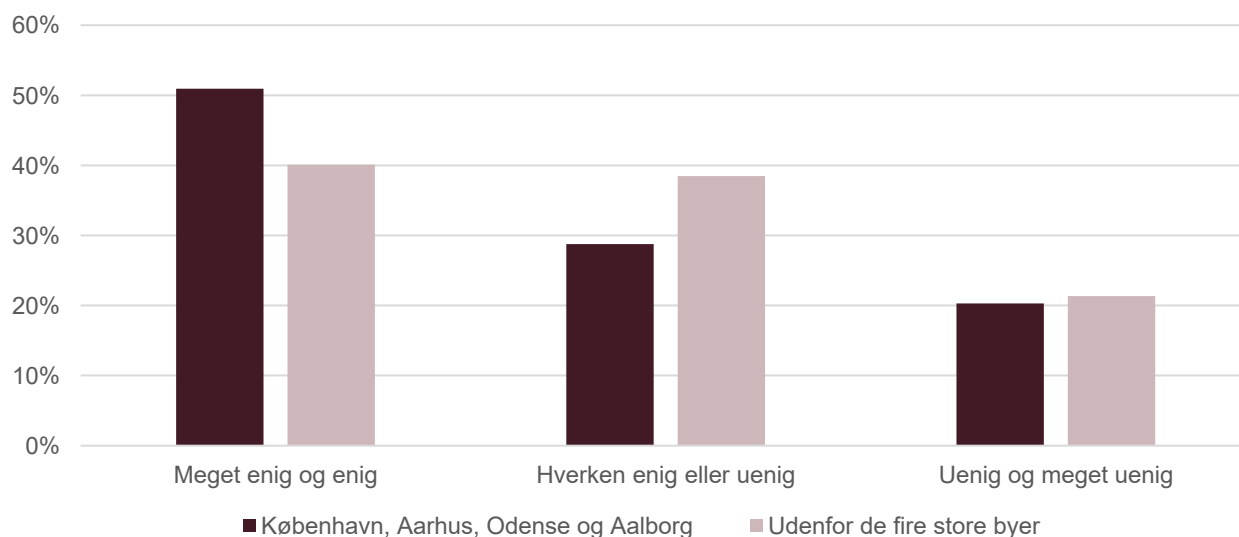
Kilde: spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn i alderen 4-15 år foretaget af Epinion på vegne af DEA
Anm.: "I meget høj grad" og "I høj grad" er slået sammen.

Figur 8 // Fordeling for udsagnet "Det er et problem, at nogle forældre fravælger den lokale folkeskole". Fordelt på uddannelsesniveau

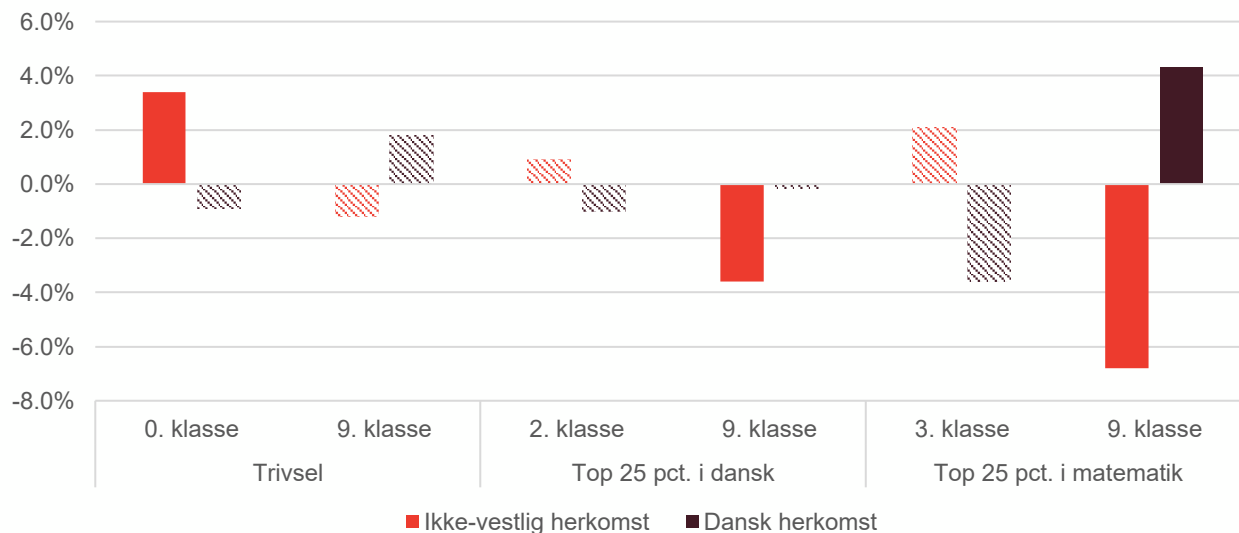
Kilde: spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn i alderen 4-15 år foretaget af Epinion på vegne af DEA
 Anm.: "Meget enig" og "Enig" er slået sammen. "Uenig" og "Meget uenig" er slået sammen.

Figur 9 // Fordeling for udsagnet "Det er et problem, at nogle forældre fravælger den lokale folkeskole", fordelt på, hvorvidt man bor i en af de fire store byer eller ej

Kilde: spørgeskemaundersøgelse blandt forældre med børn i alderen 4-15 år foretaget af Epinion på vegne af DEA
 Anm.: "Meget enig" og "Enig" er slået sammen. "Uenig" og "Meget uenig" er slået sammen.

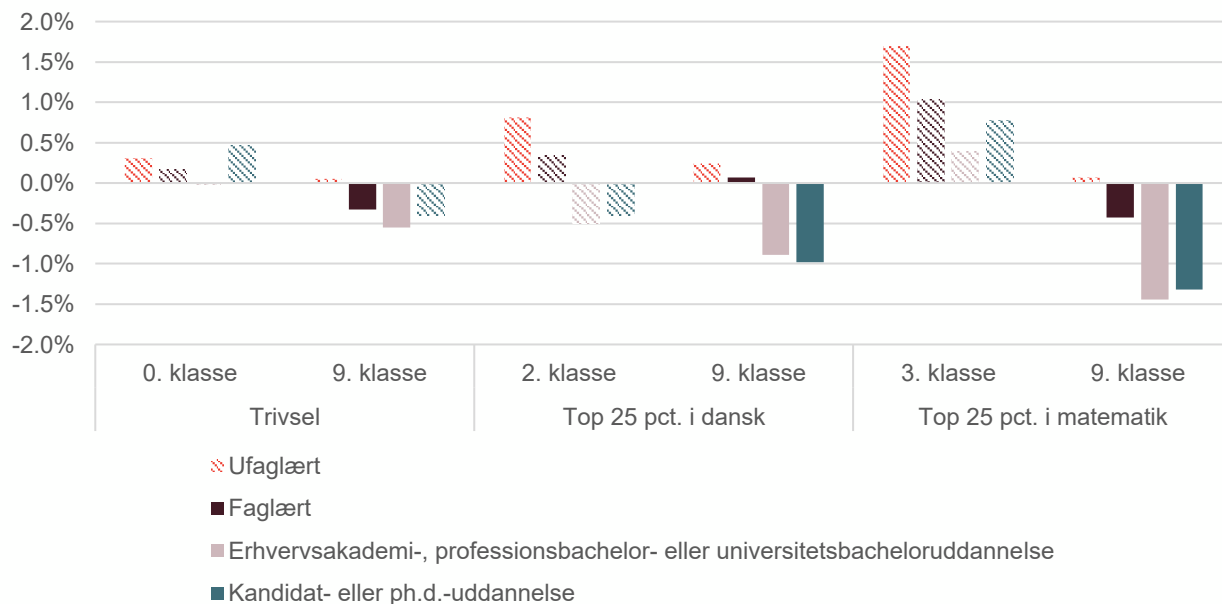
Figur 10 // Sammenhæng mellem en øget andel af elever med en mor af samme herkomst på årgangen og elevernes trivsel og faglige resultater

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Anm.: Top 25 pct. er defineret som den øverste kvartil blandt alle elever i landet, der har gennemført prøven/eksamenen det pågældende år. For effekten af fordelingen i 0. klasse bruges de nationale test i dansk i 2. klasse og matematik i 3. klasse. Skraverede søjler indikerer, at effekten ikke er signifikant på mindst et 90-pct.-signifikansniveau. Søjlerne viser forskellen i de predicterede resultater fra en lineær regression, hvor der også er kontrolleret for elevens og familiens karakteristika som forældrenes uddannelsesniveau, om de har høj eller lav indkomst, barnets køn, herkomst, psykiatrisk diagnose, bor med begge forældre, antal børn i familien, fødselsmåned, forebyggende foranstaltning og antal elever på årgangen. Derudover er der kontrolleret for år og skole fixed effects.

Figur 11 // Sammenhæng mellem en stigning i andelen af elever på årgangen, der har en mor af ikke-vestlig herkomst, fra 0 til 19 pct. på tværs af forældrenes uddannelsesbaggrund

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Anm.: Top 25 pct. er defineret som den øverste kvartil blandt alle elever i landet, der har gennemført prøven/eksamenen det pågældende år. For effekten af fordelingen i 0. klasse bruges de nationale test i dansk i 2. klasse og matematik i 3. klasse. Skraverede søjler indikerer, at effekten ikke er signifikant på mindst et 90-pct.-signifikansniveau. Søjlerne viser forskellen i de predicterede resultater fra en lineær regression, hvor der også er kontrolleret for elevens og familiens karakteristika som forældrenes uddannelsesniveau, om de har høj eller lav indkomst, barnets køn, herkomst, psykiatrisk diagnose, bor med begge forældre, antal børn i familien, fødselsmåned, forebyggende foranstaltning og antal elever på årgangen. Derudover er der kontrolleret for år og skole fixed effects.

DEA

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu